Guerlain Parfumerie française de Luxe

15, RUE DE LA PAIX, PARIS

Le monde élégant et fashionable de Paris se sert :
Eau de Cologne impériale, Supocrti, savon spécial ;
Crème de Fraises et *Poudre de Cypris* pour le teint ;
Extraits pour le mouchoir et le vaporisateur *Jicky, Belle France, Alcoolat de Rose* pour les cheveux.

A Franklin-Társulatnál Budapesten megjelent, és minden könyvkereskedésben kapható:
Kielland L. Sándor.
*
MÉREG.
REGÉNY.
Norvégből ford. **Ritoók Emma.**
Ára füzve 1 frt 20 kr. Vászonkötésben 1 frt 50 kr.

BUDAPESTI CZÉGEK.

TALÁLMÁNYOK szabadalmazását eszközli mind. államban **Réthy János** nemzetközi mérnöki és szabadalmi irodája, **Budapest, Erzsébet-körút 2. sz.** (népszinház mellett. Legrégibb szabad. iroda. — Telefon.

Gummiáruk,
betegápolási czikkek *sérvkötők (óvszerek* F, Berguerand párisi gyárostól), legelőnyösebben beszerezhetők
Polgár Sándor egyetemi kötszerésznél,
Budapest, Erzsébet-körut 50.

Eisenschiml és Wachtl
Budapest, Váczi utcza 12
Gyár: Bécs, Kaiserstrasse 62.
Legnagyobb raktár mindennemü **fényképészeti gépek és készülékekből.**
Alapitva 1856. — Többször kitüntetve.
Árjegyzékek ingyen és bérmentve.
Uj! A fotografálás elemei. Ára 2 frt.

Jury-tag és több kiállításon kitüntetve.
BUCHHALTER-féle
első magyar mű- és vegytisztitó intézet
Budapest, Ferencz-körut 20. sz.
Férfi- és női ruhák, csipkék, függönyök, szőnyegek és minden e szakba vágó czikkek a legjutányosabban tisztittatnak.
Posta értesites után a ruhákért házhoz küldünk és vissza küldjük.

CALDERONI ÉS TÁRSA
látszerészek.
Látszerek raktára váczi-utcza 30. szám.
Tan- és műszerek és fényképészeti készülékek raktára
Kis hid-utcza 8. szám.
BUDAPESTEN.
Árjegyzék kivánatra bérmentve, ingyen.

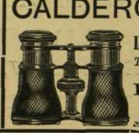

Jósika Miklós regényei.
89. 90. füzet.
Uj olcsó kiadás.
—
Regényes képletek.
Második kiadás.
Ára a két füzetből álló kötetnek 1 forint.

Rum, likörök
készitéséhez való hires kivonatok
WATTERICH A.-nál
Dohány-utcza 5.
kaphatók.
Kezelési könyv ingyen.

Mack-féle reichenhalli fenyőtű-olaj.
Igen finom, legtermészetesebb, legegészségesebb és olcsó szobaillatosító. 35 év óta tekintélyek részéről legjobban ajánlott belégzési szer torok- és mell-bajoknál, hök-hurut, diptheritis, influenza stb. eféleknél. Elismert bedőrzőlő szer meghüléseknél, köszvény és csúznál. Eredeti üvegcsékben, 60 kr.-ért kapható gyógyszertárakban, drogistáknál és illatszer-kereskedésben. Bizonyitványokat és prospektusokat küld
Mack J. Bad Reichenhall, I. és legrégibb beszerzési forrás.

MATTONI-FÉLE GIESSHÜBLER
TERMÉSZETES
SAVANYU-KUT

EZREK MENNEK CARLSBADBA,
hogy rossz gyomrukat kireperálják és ujra jól emésszenek és erre elköltenek — néha hiába, egy vagyont; pedig ezt a czélt *otthon* kényelemben, kevés költséggel elérik a **„PEPSIN-BOR“** használata által, mely *az ételt* megemészteni segit és a gyomort rövid időn tökéletesen helyreállitja. — Az én pepsinborom kedves ize, és hatása ki nem marad. Egy üveg ára 1 frt 20 kr., 5 üveg franco küldve 6 frt.

Rozsnyay Mátyás, gyógyszerész,
müvegyészeti laboratoriuma Aradon.
Kapható Budapesten: **Török József ur** gyógyszertárában és minden magyarországi gyógyszertárban.

MILLENIUMI
KIÁLLITÁSI SORSJEGYEK.
Huzás február 5—8-ig.
1 egész sorsjegy 20 frt, 1 fél sorsjegy 10 frt, 1 negyed sorsjegy 5 frt, 1 tized sorsjegy 2 frt, 1 huszad sorsjegy 1 forint.
Vidéki megrendeléseknél a sorsjegyek portómentes beküldéséért és a nyeremény jegyzékért 20 kr. küldedő be.
Fleissig Sándor
bank- és váltóüzlete
Budapest, VII. ker., Erzsébet-körut 2. szám.

Hirdetések felvétetnek a kiadó-hivatalban, Budapest, IV., Egyetem-utcza 4.

27 éven át
v. állami kórházi igazgató orvos
gyógyit gyorsan, discretül és biztos sikerrel minden férfi és női bajt.
Czim: Kardos
specialista,
Erzsébet-körut 34.
I. em. 10. ajtó 12/b. Rendel: d. e 7—8, 11—2, d. u. 6—7-ig. Levélben is.

Migraenin-Tabletták
a legjobb szer bármino fejfájás ellen

Egy üveg ára 1 frt 20 kr.
Főraktár:
Török József gyógyszertára
Budapest, király-utcza 12. sz.
Azonkivül kapható minden gyógyszertárban és drogueriában.

II. MAGYAR OSZTÁLYSORSJÁTÉK
első huzás 1896 február 5—8-ig.

I. osztályu sorsjegyek.				Teljes sorsjegyek (mindhárom oszt. érvényes).			
1/20	1/10	1/2	1/1	1/20	1/10	1/2	1/1
1.—	2.—	10.—	20.— frt.	3.—	6.—	30.—	60.— frt.

Sorsjegyeket elárusit:
HEINTZE KÁROLY, Budapest,
Szervita-tér 3. szám.

Franklin-Társulat nyomdája. (Budapest, IV., Egyetem-utcza 4. szám.)

5. SZÁM. 1896. BUDAPEST, FEBRUÁR 2. 43. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt egész évre **12** frt, félévre — **6** ·
Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre **8** frt, félévre — **4** ·
Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre **5.**—, félévre — **2.50**
Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

DULÁNSZKY NÁNDOR.

1829—1896.

Az ŐSRÉGI pécsi székesegyház megújitója, dr. Dulánszky Nándor püspök január 24-én örök álomra hunyta le szemeit. Egy évtizeden át tartó betegeskedés előzte meg kimulását, mely igy rá nézve a földi szenvedésektől való megszabadulásnak mondható. Sok kegyében részesült a szerencse jobbkezének, de viszont a baljának sulyját is sokáig és fájdalmasan kellett viselnie. S ő mindkét esetben méltó magatartást tanusitott. Sem el nem bizakodott, mert komoly férfiú volt; sem el nem csüggedt, mert buzgó, vallásos pap volt. Azért oly általános a részvét is, mely most elhunytakor nyilvánul.

Dulánszky Nándor 1829-ben október 19-én Esztergomban született nagyanyja házánál, hol anyja épen látogatóban volt. Szülei Bajnán laktak, hol atyja Sándor gróf uradalmában tisztartói hivatalt viselt, s baráti viszonyban volt az akkori bajnai plébánossal, Simor Jánossal, ki később esztergomi érsek és bíboros herczegprimás lett. Ez a jó viszony aztán idővel nagy hatással volt Dulánszkynak egész jövőjére, kit szülei már gyermek kora óta a papi pályára szántak.

Elemi iskoláit Esztergomban, a gymnáziumot pedig Budán végezte. Majd ismét visszakerült Esztergomba a papnevelő-intézetbe, honnan később Bécsbe, a Pázmáneumba ment. Itt a papi tudományokat négy év alatt elvégezvén, Ó-Budára neveztetett ki káplánnak; de nehány hónap múlva ismét visszatért Bécsbe a Szent Ágostonról nevezett felsőbb papnevelő-intézetbe, hol aztán theologiai doktorátust nyert.

Mint ily jeles fiatal pap Budapestre neveztetett ki előbb belvárosi káplánnak, majd pedig az egyetemmel kapcsolatos papnevelő-intézetbe tanulmányi felügyelőnek. Itt aztán hat évvel később, 1862-ben, a hittudományi kar rendes tanárává lépett elő, mely minőségében tiz évig működött. Ekkor, 1872-ben, a hittudományi karra kerülvén a rektorválasztás sora, a kar tanárai két pártra szakadtak: a szabadelvűek Hatala Pétert, a konzervativ gondolkozásúak pedig Dulánszkyt léptették föl jelöltül, kit addig az egyházi körökön túl nem is igen ismertek. A választás mozgalmait figyelemmel kisérte az egész ország; nem Dulánszky, hanem Hatala lett a győztes. Nem sokára ezután Pauler Tivadar akkori vallás- és közoktatásügyi miniszter Simor herczegprimás közbenjárására miniszteri osztálytanácsossá nevezte ki Dulánszkyt, a ki ettől fogva példátlan gyorsasággal emelkedett fokról-fokra. A következő évben esztergomi kanonokká, egy év múlva bácsi czímzetes püspökké, ismét egy év mulva pedig, 1875-ben, székesfejérvári megyés püspökké neveztetett ki.

Székes-Fejérvárott azonban csak két évig volt, mert már 1877-ben a sokkal nagyobb javadalmú pécsi püspökségbe helyeztetett át. Itt aztán meg is maradt haláláig.

Pécsi püspöki székét elfoglalván, első gondja volt, hogy a püspöki birtokokat rendezze s azok jövedelmeit fokozza; egyszersmind azt tűzte ki élete egyik legfőbb feladatául, hogy a Szent

Zelesny Károly fényképe után.

DULÁNSZKY NÁNDOR.

István korában épült s már nagyon megavult székesegyházat a püspöki palotával együtt megújíttassa. Erre kellett neki a jövedelmek szaporítása. Mielőtt azonban e nagy munkát megkezdette volna, beútazta Német-, Franczia- és Olaszországot, hogy a román és gót építészet remekeit tanulmányozza s így ne csak elrendelője, hanem vezetője is lehessen a tervezett építkezéseknek. Ekkor Schmidt Frigyessel, a bécsi új városháza nagyhírű építőjével, elkészíttette a terveket, s 1882-ben már hozzá is kezdtek a nagy építkezéshez, mely kilencz évig tartott s két millió forintba került. E roppant összegnek a legnagyobb részét — 1.700,000 forintot — magának a pécsi bazilikának azon terjedelmes jószágai szolgáltatták, melyek a pécsi püspök és káptalan gondnoksága és kezelése alatt állnak. A nagyszerű *templomot*, mely ma nemcsak Magyarországnak, hanem Európának is egyik elsőrendű építészeti remeke, 1891 jún. 20-án ő felsége és a kormány jelenlétében nagy fényű fölszentelő ünnepiességgel adták át rendeltetésének.

Az építkezés ideje alatt a sajtó gyakran megtámadta a püspököt, hogy e nagy alkotásnál csak külföldi művészeket alkalmazott. E fölszólalásoknak aztán lett is annyi eredménye, hogy később a hazai művészek is kaptak a templom díszítésénél megbízást, így festőink közül Lotz Károly és Székely Bertalan, szobrászaink közül pedig Zala György és Kiss György.

E nagy mű befejezése után a már több év óta betegeskedő püspök állapota aggodalmasan rosszra fordult. A legutóbbi öt év alatt már többször közel volt a halálhoz.

Részben hosszas betegeskedésének tulajdonítható, hogy zárkózott és hallgatag természetű volt. Hidegsége azonban gyakran a kedélyességig fölengedett, ha kedvére való bizalmas társaságban volt. Szíve vonzalmát első sorban egyháza és annak intézményei foglalták el; bizonyítja ezt nemcsak a székesegyház nagy költségű megujítása, hanem az is, hogy nem régiben 82,000 frtot tevő alapítványt tett egyházmegyéje czéljaira; a más felekezetűek iránt pedig szinte tüntető előzékenységet tanusított. Szász Károly ref. püspököt, egykori miniszteri tanácsos-társát, mindig ő kívánta vendégeül fogadni, valahányszor az ő megyéje területével összeeső egyházkerületében püspöki körútján járt. A pécsvidéki református papokat, mikor a székesegyház elkészülte alkalmából testületileg üdvözölték, ölelő karokkal fogadta. Dr. Kohut egykori pécsi főrabbi héber szótára az ő pénzbeli támogatásával jelent meg. Egyszersmind nem hagyhatjuk említés nélkül igen kiművelt ízlését, melynek nemcsak nagy építkezéseinél, hanem nádasdi nyaralójának berendezésénél is oly fényes jeleit adta. Nádasd ma úgy kastélyával, mint ritka szépségű kertjével egyik kiváló nevezetessége Baranyának.

Dulánszky püspök politikával nem sokat foglalkozott; azonban az egyházpolitikai javaslatok rendkivül érdekelték s mig egészsége engedte, részt is vett azok ellen minden törvényhozási mozgalomban; a szavazásnál azonban már nem tudott megjelenni.

Az elhúnyt püspök valódi papi tipus volt, szinte középkori szabásban; de mint ember a jelen kor fia és munkása volt, s élete nem vala áldástalan sem hazánkra, sem közművelődésünkre nézve.

HATTYÚ-DAL.

Bocsássatok meg, hogy ha vétkezém.
E perczben én is mindent megbocsátok;
Általölelve az egész világot,
Hol boldogságomat föl nem lelém.

Már dal szívembe' nem terem.
Érzem, hogy nem sokára sírba szállok,
Mert elhagyott, kit annyira imádok:
Költészet, ifjuság és szerelem!

*

Halványodik a száraz lomb a fán,
A legkisebb szellőre földre hullva;
A lég hideg: az ég be van borulva:
Oly elhagyott, virágtalan a táj.

Kihült a napsugárnak is heve;
Az esőcseppeket már föl nem iszsza,
Leszáll: oly búsan néz a földre vissza,
Mintha örökre búcsút intene

Pedig derűje visszaszáll, igen.
Ha majd a lombozat kihajt tavaszra;
Midőn kitör szerelmi, lágy panaszba'
A fülmile az erdők mélyiben.

Még nincs egy éve sem: elmondhatom,
Hidegebb volt az ősz s a zordon égre
Csillag se szállt . . . de mitse vettem észre:
Örömdalok fakadtak ajkamon.

Akkor szerettem; s Ő mondá, szeret.
Én elhivém tejarcza biborának,
Mely ellepé, midőn találkozának
Az olvadékony, lágy tekintetek.

Ha rám emelte szép, szelíd szemét
És hallám rithmusát csengő szavának;
Úgy véltem: érezem a napsugárnak
Virág fakasztó, lágy lehelletét.

Pedig azóta minden, úgy maradt;
Csak Ő hagyott el egy könyet sem ejtve;
Azóta színleg élek, elfeledve:
Virág szívembe' többé nem fakad.

Eső szitál, szobámba tűz lobog . . .
Beteg vagyok s elhagyva: szinte fázom,
Mintha nem élne senki e világon —
Egy szivre vágytam: az másért dobog.

*

Bocsássatok meg, hogyha vétkezém,
E perczben én is mindent megbocsátok;
Általölelve az egész világot,
Hol boldogságomat föl nem lelém.

Már dal szívembe' többé nem terem,
Érzem, hogy nem sokára sírba szállok,
Mert elhagyott, kit annyira imádok:
Költészet, ifjuság és szerelem!

Justh Béla.

BESZTERCZE OSTROMA.

Nyilt levél Nagy Miklóshoz, a «Vasárnapi Ujság» szerkesztőjéhez.

Kedves barátom!

Jókait a minap vacsorára hittam az «István»-ba. Azt mondja a nagy öreg úr:

— Elmegyek, legalább ott nem talál rám a Nagy Miklós.

— Dehogy nem, — feleltem. — Hiszen ha én olyan helyet tudnék a világon, a hol a Nagy Miklós nem talál meg, mikor kéziratot igértem neki.

Látod ilyen rosz hired van te neked. De még ez hagyján, most még mivel tetézed meg szerkesztői voltodnak rettenetességét.

Elkezded, mint hallom, kutatni, hogy a «Besztercze ostroma» czimü regényemből mi az igaz, mi a nem igaz. Exhumáltatod sirjából Pongrácz István grófot, a regényhősömet, s tanukat állitasz fel (pajtásaiból, ösmereseiből), a kik elmondják milyen volt, mit tett, megállapítsák karakterét, életfolyását, elmeséljék bolondságait, kalandjait.

Ej, ej, Miklós! Soha sem hittem volna, hogy te is hozzájárulj a világ felfordításához.

Az előtt nem volt szabad hazudni se papnak, se mesterembernek, se ujságirónak, se politikusnak, senkinek sem, de a regényirónak szabad volt. (Igaz, hogy ezenkivül még a fiskális is tette, de már azt megszólták érte.)

Most aztán, mikor mindenki fel van szabadítva beszélni, a mit neki tetszik, akár igaz, akár nem igaz, annak a kutatásába vágtál bele, hogy mi a nem igaz a «Besztercze ostromá»-ban. Hát mi akar ez lenni? Hát már nekünk elbeszélő iróknak se szabad kigondolni egyetmást? Még bizony rámondjátok egyszer például a «Szent Péter esernyőjé»-re, hogy «aljas koholmány», mert a Wibra György ügyvéd neve egyetlen ügyvédi kamara lajstromában sem fordul elő — Glogova pedig nincs bent a helységek névtárában.

De mindegy. Jól tudom én, te ezt csak azért teszed, hogy üres idődben még a személyeimet is zaklathasd, hogy azoknak se legyen nyugodalmuk. Ösmerlek Miklós! Ilyen vagy.

De ez egyszer szinte örülök rajta, mert a kritika részéről is, mely bár érdemen felül magasztalta «Besztercze ostromá»-t, hallatszott imitt-amott egy-egy észrevétel, hogy az vagy emez a rész, például a katona-menetelés Zsolnáig, — vagy István gróf leirt garázdálkodásai lehetők-e a XIX. század második felében, a mai jogállamban? Érdekes volna, — mondák, — ha az iró magyarázó jegyzeteket csinált volna a történetéhez némely részekről, miután a középkori mesét különös módon szőtte be egész napjainkba.

Hát, mondom, örülök puhatolódzásaidnak sőt ha meg nem előztél volna, talán magam kértem volna vizsgálatot a szereplő személyzetem ellen.

*

Egyetlen egy eleven emberrel beszéltem, a kiről regényt irtak. A «Kaméliás hölgy» Armandjával, egy öreg kalandorral, a ki a Gleichenberg melletti Bertholdstein nevü tündérvárában lakott mesés kincsei közt.

E meggörnyedt hátú, villogó fekete szemü öreg urat Seffert pasának hitták. Származására lengyel gróf volt, sokat tartózkodott itt Pesten is régibb időkben, fiatalkorát azonban Párisban töltötte s Gauthier Margittal való viszonyát (a leányt persze nem így hitták) maga beszélte el ifj. Dumasnak.

Egy izben kérdezősködtem tőle a világhirű regény fundamentuma felől.

Kedvetlenül rágicsálta nagy, tömött fehér bajuszát.

— Ah, hagyja, kérem. Dumas egészen tönkretette a thémát. Soha sem bocsátom meg neki!

Hát bizonyosan én is tönkretettem a thémát. De nem erről van most szó, hogy mi igaz, mi nem, s ha már kihallgatod erre nézve, kedves Miklós, a tanukat, engedj előbb szót a vádlottnak. Hiszen magamtól is bevallok mindent töredelmesen.

A mi a «Besztercze ostromá»-ban igaz, az mind nem valószinü. Csak az a valószinü benne, a mit én gondoltam bele, *az az, a mi meg nem történt.*

Igaz benne a leghihetetlenebb, az t. i., hogy Pongrácz István úgy élt, a hogy élt, hogy katona kötelezettségre szorította a környékbeli parasztokat, a kik azt a feles földekért uruknak szivesen teljesitették. — Még talán hitték is, hogy tartoznak vele.

Hogy a vármegye mért nem szólt bele e *játékba?* Hát mért szólt volna bele? Kinek volt az ártalmas? (Persze Burkusországban nem volna ilyesmi lehetséges, — de nem is Burkusországban játszik az én regényem.)

Annyira nem bánta ezt a hatóság, hogy a budatini honvédség is Mayer parancsnoksága alatt a szokott éjenkénti hadgyakorlatait István gróf hadi népe ellen végezte. (Olcsóbb volt így az aerariumnak.) Forget őrnagy élő személy (a nevet se változtattam meg). E Forget egy szomszéd faluban élt, mint nyugalmazott császári kir. őrnagy s István gróf fizetést adott neki, hogy a háborúiban (többnyire mint ellenfél) vezesse seregének egy részét.

A mi már most a mesét illeti — abból teljesen igaz, hogy Pongrácz Zsolnán 600 forintért egy kötéltánczosnét vett, azt házához vitte, s midőn egy idő mulva onnan megszökött *valami fiatal emberrel* és Besztercére menekült, István gróf utána ment, de a vasúton oly különös zagyva dolgokat beszélt egy szinte Besztercebányára utazó úrnak, mutatván a helyet a coupé ablakából, a hol a jövendő kor legnagyobb háborúja fog megvivatni, hogy az idegen utas, kivel egy vendéglőbe szálltak, figyelmeztette a vendéglőst a vele jött úrra, mint őrültre. «Jó lesz egy kicsit vigyázni rá».

István gróffal most már furcsán kezdtek bánni a pinczérek, a mit ő is észrevett s valóságosan rabiátus lett. Erre a rendőrséghez fordultak, a mely letartóztatta a grófot, mint őrültet. Csak nagy ügygyel-bajjal birta kiszabadítani másnap az ottani honvédparancsnok, gróf Pongrácz Károly, a mostani képviselő.

Ez volt a casus belli. Már ekkor megfenyegette a várost:

— A földdel teszem egyenlővé!

S hazaérvén, összegyűjté hadi népét, fölrakta ágyúit szekerekre és megindult a bányaváros elpusztitására, mely violentiát követett el személyén és a leányt is visszatartja.

A Böszörményi által szerkesztett «Magyar Ujság» egyik ujdonsága emlékezik meg e menetelésről, de hiszen sok élő tanú van erre. A hadak, (több mint száz fegyveres) egész Zsolnáig értek, a hol is az «Urak Háza» nevü vendéglő előtt István grófnak több ismerőse sörözött, kiknek a kedvéért megállott és végig mulatott velök egy éjszakát. Ez urak, kik közt jelen volt a budetini m. kir. honvédparancsnok is, rávették a visszafordulásra.

Hogy mivel vették rá, azt nem tudom. Ezt már egészen nekem kellett kigondolni, s igy szőttem bele az Apolka alakját, a Trnowszky testvérek villongását, Lengeffy színész truppját. A magas arisztokráczia t is én ajándékoztam meg a Behenczy bárókkal. (Azóta egyébiránt közönségessé vált már a bárócsinálás.)

István gróf tényleg olyan formán halt meg, a hogy én leirtam; halála előtt búcsúlátogatásokat tett ösmerőseinél, a nevezett Forget őrnagynál is elmondván, hogy nagy útra megy az őseihez. Aztán lefeküdt ágyába, maga mellé vevén karikás ostorát, melylyel a bejövő cselédeket onnan az ágyból *regulázta* nagy ügyességgel. Két, három napig feküdt igy látszólag egészségesen; harmadnap oda hitta a várbeli vén aszszonyokat s igy szólt hozzájuk:

— Öltöztessetek fel, aztán igazitsátok el úgy a lábamat, kezemet, vén banyák, a hogy a halottak szoktak feküdni, ti már tudjátok, — mert nem szeretném, hogy holtom után babráljatok rajtam a piszkos kezeitekkel!

Megigazították, a hogy parancsolta, mire kiküldte őket, behunyta a szemeit és meghalt — mintha az is csak az ő kivánságára történt volna.

Abban a perczben, mikor meghalt, a vár egyik legrégibb részében a boltozat leszakadt.

Szóval sok mindent tudtam még, a mit fel nem használhattam: nem minden téglát raktam be az épületbe, a mim volt; soknak, a mit beraktam, lekalapácsoltam a végét, és sok újat a magam tégláiból tettem hozzá; — a malter persze mind az enyim.

Hogy mi az igaz, mi a nem igaz a könyvben, ezt most már magamnak is nehéz *a malleren keresztül* konstatálni, s te magad is olyan sulyos feladatra szabaditottad fel Pongrácz István ismerőseit, mint Hatvani professzor az ördögöket, mondván nekik:

— Válogassátok ki ebből az egy véka összekevert mákból és kölesből külön a kölest, külön a mákot.

Igaz barátod

Mikszáth Kálmán.

GRÓF PONGRÁCZ ISTVÁNRÓL.

— Levél Mikszáth Kálmánhoz. —

Megtisztelő felszólításod folytán, ime, itt közlök nehány jellemző adatot «Besztercze ostroma» czimü müvedben ragyogó tolladdal ecsetelt hősöd, Pongrácz István gróf életéből.

Valahányszor útam a vágvölgyi vasúton visz, mindannyiszor lesem a várnai vasúti állomás mellett, az ósdi külsejű nedeczi várkastély magas tornyának előtünését, s ezt meglátva, azonnal képzeletem elé idézem Stefi gróf rokonszenves alakját. Ő már nyugszik, s vele együtt eltávozott ezen kies vidékről a mulató jókedv is. Nem veri fel többé a táj csendjét sem négyes fogatának dübörgése, sem vörös ruhás lovas testőrségének rohanása. Hóbortosnak mondták, pedig inkább különcz volt, s e mellett gyermekies lágy szivében a jóságos kedélynek olyan derültsége, mely a mai anyagias korban mind nagyobb ritkaság.

Stefi gróf úr volt a szó szoros értelmében. Boldognak csak akkor érezte magát, ha vendéget fogadhatott, s vendégszeretete határt nem ismert. Az előre bejelentett vendégeket nappal is fáklyafénynyel, kürt- és trombitaharsogással s

Marczibányi György vázlata után rajzolta Cserna Károly.

GRÓF PONGRÁCZ ISTVÁN.

díszlövésekkel fogadta. Kastélyából csak szökve menekülhetett a vendég, s még akkor sem volt biztos róla, hogy czirkálásra küldött emberei vissza nem viszik.

Egy izben lócsere ürügye alatt tettem nála lóháton látogatást, s minthogy ő nála minden ily üzlet egy-egy tréfára szolgált alkalmúl: akkor is kocsiba nem használható, rúgós lovat ajánlottam neki gyeplősnek. Mikor a lovat befogták: első megiramodásával összetépte a hámot. Erre én lovamat gyorsan fölnyergelve menekültem. Stefi gróf szintén lóra pattant s üldözőbe vett embereivel. Én Várnán (egy kis mezőváros Nedecz község szomszédjában), melynek ő volt földesura, az ő vendéglőjébe menekültem, s miután egy más lovas barátommal a vendéglős által lehető jó élelemmel elláttattuk magunkat, hogy a várható ostromzár alatt ki ne éheztessen bennünket, erősen eltorlaszoltuk szobánkat.

Az ostrom csakhamar megkezdődött Stefi gróf személyes vezetése alatt. Vaklövések zaja verte fel a csendes vendéglőt. Két órai erős küzdelem után, — midőn biztosította személyes szabadságunkat, — kapituláltunk, s nagy győzelmi menetben szállittatott vissza Nedecz várába, a hol vig kedv s párját ritkító mulatság mellett megkötteték a béke.

Több saját találmánya volt, s azokban lelte főbüszkeségét.

Nyáron át három ágyat tolatott össze, s azokban hált egy nagy terem közepén, azt állitván, hogy így nem szenved a melegtől, mert a mint az egyik ágyban átmelegedett, a másikba hengeredett át, majd abból ismét a harmadikba. Ezen találmányának köszönhette, mint mondá, jó alvását.

Egy télen a fütőanyaggal gazdálkodni akarván, elrendelte, hogy a vár egyik tornyának a földszinti helyiségébe rakják le a lótrágyát. Ő aztán ezen toronynak az első emeleti szobájába költözött s állitása szerint a telet soha jobban nem töltötte, mert úgy élt, mint egy melegágyi növény.

Nem volt antiszemita, de azt állitotta, hogy a zsidófaj nem eléggé harczias és ezért nem becsüli. Egy alkalommal, a mint nála voltunk s újra ez a tárgy került szóba, épen két házalót jelentettek be, kik közül az egyik tajtékpipákat, a másik látszerészeti eszközöket árult. Hogy emlitett állitását igazolja, elküldte őket a kertbe, s ott a kastély falánál, a mely mellett egy út kanyarodott el félkörben, kijelöltette helyeiket, a hová két asztalra árúikat kirakhatják. Ennek megtörténte után a kert hátulsó kapuján négyesfogatán behajtatott s meghagyta kocsisának, hogy a félkörbe érve, vágtatva hajtson. A két házaló holttá ijedve hagyta ott árúját, s mire a kocsis másodszor fordult, összepakoltak. Mi az emelet ablakából néztük ezt az eredeti bizonyitását a harcziatlanságnak, s igazat adtunk a grófnak, ki szerfelett örvendett meggyőzetésünkön. Különben a megrémült két házaló jó vásárt csinált nála.

Mint kocsis ritka merészséggel kezelte négyesének gyeplőit, s megesett, hogy sebes hajtás közben kiesett kocsijának a hátulsó kereke. Azért ő meg nem állt, de kocsisának fenn kellett az egyensulyt tartania, s ő úgy hajtatott tovább.

Demokratának vallotta magát, bár ezt az érzületet nem tartotta természetesnek, mert állitása szerint sehol sem tapasztalható nagyobb arisztokrataság, mint a természetben, a hol az állatok oly zsarnokai egymásnak. De hogy az állatvilágban is meghonositsa a maga fogalmai szerinti «demokraczián», összefogatott egy lovat, egy szamarat meg egy ökröt s ezen, szerinte demokratikus fogaton hordatta ki a trágyát.

Pénzét mindig más-más helyen tartotta s e rejtekhelyeket soha senki előtt föl nem fedezte. Egy alkalommal nagy kártyázás volt nála. Veszitett. Pénzért kellett mennie. Mi tudván a pénztartó szokását, meglestük. Először az ágyából húzott ki pár bankót, a többi pedig a képek keretéből került elő. A veszteség nem boszantotta; de azért majdnem komolyan megharagudott, hogy a wertheimjának a nyitját kitalálták. Egész gondot okoztunk neki, hogy új pénzrejteket találjon ki.

Sokat tartott két szamárára, melyeknek az volt a rendeltetésök, hogy minden vasárnap tejért járták rajtuk az óvári majorba.

Egy vasárnap reggel keresik a szamarakat; hát hült helyük volt. Hétfőn reggel a két szamár újra megjelent szokott legelőjén. A következő vasárnap ismétlődött a tréfa. A gróf ekkor meglesette a szamarakat, hogy hová tünnek el. A kiküldöttek a szamarakat egy elhagyott téglaégető-kemenczében találták meg, a hová vasárnaponként elbújtak. Maguktól tették-e ezt a szamarak, vagy pedig lusta kiséröik bújtatták őket el, az titok maradt; de Stefi gróf a szamarakra fogta ezt a ravasz leleményességet.

Ezer ilyes esemény és furcsaság történt a nedeczi várkastélynak most csendes termeiben és környékén. Már csak ennyiből is meggyőződhetik bárki, hogy épen nem mese az az érdekes történet, melyet költői tolladdal «Besztercze ostroma» czimü regényedben leirtál.

A kik ösmerték a különcz, de nemes szivü grófot, bizonyára soha el nem felejtik, míg élnek. Meg is érdemli. De megérdemli azt a költői megörökitést is, melylyel «Besztercze ostroma» a jövő idők számára is fentartja hősének emlékezetét.

Lehoczky Vilmos.

«TURÓCZ KIRÁLYA.»

Elolvastam a magyar «*Don Quixote de la Mancha*»-t, Mikszáth Kálmán legújabb könyvét, melynek czime: «*Besztercze ostroma*». Mikor egy este egy könyvkereskedés kirakata előtt elhaladva, a könyv czime szemembe ötlött, megálltam, mintha egy varázsvesszö legyintett volna homlokomon s mintegy önkénytelenül mormogták ajkaim: *Gróf Pongrácz István!*

Rég letünt időknek fantasztikusan összekuszálódó emléke, évekkel ezelőtt szerzett, azóta

félig elmosódott érdekes tapasztalások, az ellentétekkel teli, egyenlő mértékben *furfangos észre* és *naiv lelkületre* való bizarr, komikus és regényes történetkék egész láncolatának emléke ébredt fel bennem teljes élénkséggel; ismét magam előtt láttam «*Turócz királyá*»-nak hatalmas alakját; éreztem a pápaszem *alól* reám néző titokzatos kifejezésű kökény-szemek szúró tekintetét, és láttam, miként vonulnak el megint szemeim előtt — mint hajdan! — a legfurcsább alakok, kiket valaha életemben láttam; alakok, a minőket emberemlékezet óta csak a szinpadon, világhírű darabokban, mutogatnak jó pénzért a közönségnek:

Legelül egy alacsony, vézna termetű aggastyán halad, sanyarú arczczal, türelmes megadást visszatükröző, szintelen szemekkel, tar fején az 1741-iki nemesi fölkelés öblös csákója, vagy sisak nyomja, hátukon az éjjeli táborozásra szánt összehajtott fekete lópokrócz, melyhez minden embernél egy-egy vastag oldalszalonna is van odaszíjazva, mely arra való, hogy az «*ellenséggel való összeütközésnél*» pánczél gyanánt, a «*táborban*» pedig eledelül szolgáljon. Bérese, zsellérembere valamennyi a nedeczi váruraságnak, kiket a várúr parancsára *Léberstein* herczeg rendelt be a mezei munkáról, hogy hadilag felszerelve, sorba állítsa s a vendégei tiszteletére hadi szemlét tartó «*turóczi király*» előtt diszmenetben elléptesse őket. A zsellérek élén *Král* Janó, a főbéres halad, bal karjához csatolt, tehénbőrrel bevont, nagy, tojásdad paizszsal, közepén a budapesti «Entreprise des pompes funèbres» temetkezési társulat által valamemely családi gyászeset alkalmából fekete keretü papirlapra festett grófi három tagból álló asszonycsoportot látok. Két fiatal nő halad egymás mellett; az egyik egy alacsony termetű, piros-pozsgás tót menyecske, fekete selyem viganóban, vastag, fehér újjain arany gyűrűk ragyognak, a lábán lakktopán, a fején rikító színű selyemkendő. Ez *Hanka*, a «turóczi király» kegyencznője; a mellette haladó, ifjabb nő, szerény szobaleány-féle ruhát visel: *Karolin* a neve, nővére *Hankának*. Utánuk következik egy éltesebb parasztasszony, szintén fekete selyemruhában, szattyánbőr csizmában. Ő a két fiatalabb nő édes anyja s leányaival együtt a kastélyban lakik, hol a házbeliek «*anyakirálynő*»-nek nevezik. Mind a három nőn meglátszik, hogy csak vonakodva, kényszerűségből csatlakoztak a furcsa menethez. Anyjuk csipőre tett kezekkel folyton visszatekint és czivakodva tiltakozik az ily bolondos

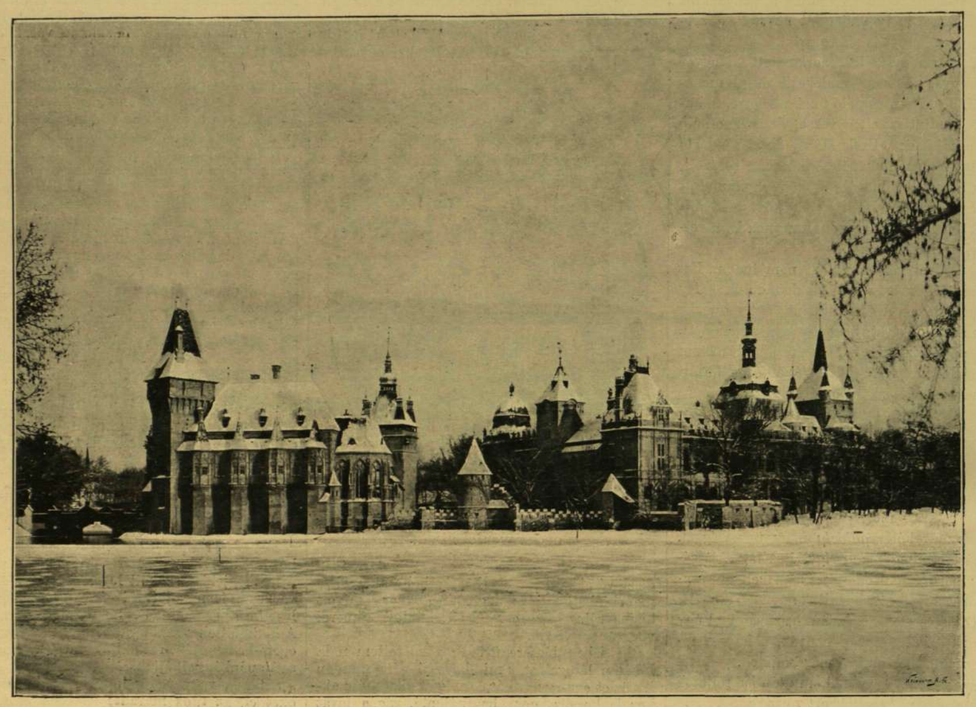

AZ EZREDÉVI KIÁLLÍTÁS TÖRTÉNELMI CSOPORTJÁNAK PALOTÁI TÉLEN. — Weinwurm Antal legújabb fényképe után.

derekán czifra huszárdolmány van, hanyagúl panyókára vetett, de óriásra szabott s ezért a földet seprő prémes felöltővel; mindkét vállán egy-egy ócska szerkezetű vasasnémet-karabélyt, baloldalán tokjában rémesen nyikorgó rozsdás, félöles szablyát czipelve; köszvényes lúdlábain, melyek térdben minden lépésnél görcsösen meg-megcsuklanak, sarúk s azokon nagy taréjú sarkantyúk vannak, melyekben mindúntalan meg-megbotlik. Igazi gyászalak! Mindamellett, hogy a szegény öreg egész életén át csak inaskodott, a nedeczi grófi kastélyban «*Léberstein herczeg*» a neve; ő a főstrázsamester az időnként mozgósított grófi testőrségnek.

Utána délczegen, negédesen, de mindamellett az önmegadás és alázatosság kifejezésével 10—15 piszeorrú, széles arczú trencséni tót paraszt lépdel rozsdamarta, törött nyelű alabárdokkal, ócska kováspuskákkal, nagy buzogányokkal fölfegyverkezetten, fejüket nehéz csákó czímerrel, mely papirlapot a várúr sajátkezűleg ragasztott oda spanyolviaszszal.

E csoportot követik az úgynevezett «*kozákok*», a grófi had válogatott csapata: 5—6 kétségbeesett, elszánt arczú, hosszú nyelű lándzsákkal fölszerelt toprongyos ficzkó, süvegükön hosszú tollak merednek, melyekkel őket liba- és pulykakoppasztás közben az uraságí konyhaleányok diszítették fel. E félelmetes had többnyire kéregető vándorlegényekből és földönfutó csavargókból, vagy a közel fekvő illavai fegyházból hazafelé igyekvő kiszabadult rabokból toborzódott össze, kiket barangolásuk közben a sors a nedeczi kastély udvarába hajtott, hol őket a várúr 2 forint foglaló, teljes ellátás és 50 krnyi napi lénung mellett 10—15 napra, a «*hadgyakorlatok*» vagy az esetleges «*hadjárat*» idejére zsoldjába fogadta és a nedeczi várőrség *hadi artikulusainak* felolvasása után *Léberstein* által a «*turóczi király*» hadi zászlójára feleskettette.

A *kozákok* után egy szitkozódó, feleselő, menetek ellen, néha öklével fenyegetőzve a várúr felé.

A menetet a «*sereghajtó*» fejezi be; egy kvietált hadnagy ez, ki mint *stabilis hospes* (állandó vendég) élvezi a várúr vendégszeretetét. Jobbjában fringiát tart, míg bal kezében orosz kancsukát suhogtat, aranyszínóros meggyszinű köntösben, fején középkori csősisak; mellette a várúr halad rojtos házi sapkában, hálóköntösben, villogó szemekkel, bortól hevült arczczal. Ajkaihoz kis sárgaréz gyermektrombitát szorít, melynek vékony hangú, fülhasogató harsogása az egész várudvart betölti.

A háttérben több katonatiszt áll, kik hasukat tartva hangosan hahotáznak; vendégek ők a közel eső *budetini* helyőrségből; nem messze tőlük egy előkelő férfi társaságában egy sugártermetű, finom, arisztokratikus arczvonású, szép fiatal úrnő áll, ki a férfi karjára támaszkodva, félig szánalmat, félig boszúságot elárulló mosolylyal nézegeti a «*turóczi király*» hadi fel-

vonulását. Ez *Lidi grófnő*, a várúr testvérhuga, neje a mellette álló délczeg férfiúnak, *Zmeskál* Zoltánnak, Árvamegye alispánjának. «Stefinek soha sem nő be a fejelágya!» — szól hátrafordúlva, egy mögöttük levő agg úrasszonyhoz, ki fejcsóválva, összekulcsolt kezekkel és kétségbeesett ábrázattal sejteti, hogy mily véleménynyel van a 40 éves «Stefi gyerek» hóbortos magaviselete felől. E hölgy *Pongrácz Szidónia grófné*, Krasznyán kastélyának úrnője, csillagkeresztes hölgy, a «turóczi király» édes anyja.

Mind e rég elfelejtett alakokat újból látva, homlokomat dörzsölöm és visszagondolok a fantasztikus menetre; mikor utolsó alakja, az általam oly jól ismert «*sereghajtó*» is eltünt lelki szemeim előtt, mélyen felsohajtok, belépek a könyvesboltba s megveszem a Mikszáth Kálmán könyvét.

*

Nem vagyok illetékes Mikszáth elbeszéléséről kritikát irni. Történelmi regények-, vagy elbeszéléseknél, *tényleg élt* emberekről irt *szépirodalmi* dolgozatok-, vagy szindaraboknál — föltéve, hogy azok tartalma sem az időrenddel, sem pedig a történeti tényekkel és főbb mozzanatokkal, legalább szembetünőleg, nem ellenkezik, — a kritika tárgya csak maga az *irodalmi* földolgozás lehet, mert a tárgyilagos kritikának semmi köze ahhoz, ha egy oly *szépirodalmi* munkába, melynek tárgya a történelemből, vagy valamely kiváló alak társadalmi szerepléséből, vagy magánéletéből van merítve, esetleg a szigorú valóságnak meg nem felelő apróbb mozzanatok is beleszövődtek, vagy ha tényleg megtörtént epizódok a költői szabadság védőszárnyai alatt képzelet-szülte alakokkal és eseményekkel megtoldattak.

Én, ki két éven át egy asztal mellett ebédeltem, vacsoráltam a «*nedeczi sah*»-hal (ez is egyik kedvencz neve volt, melyet azért vett fel, mert nagyon hasonlított *Nasreddin* perzsa sahhoz, kit egyszer Bécsben látott), ki úgy szólván éjjelt-nappalt együtt töltöttem vele, ki zárkózott jellemének, mindenki előtt gondosan eltitkolt lelkületének és lefátyolozott kedélyvilágának bizarr nyilvánúlásait úgy a min-

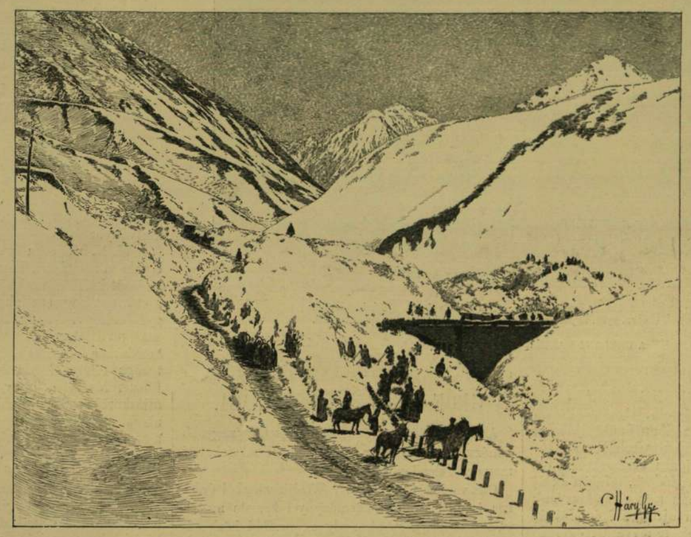

A GRÚZ HADI ÚT A KOULACHIN HID TÁJÁN TÉLEN. Háry Gyula rajza.

A GRÚZ HADI ÚT A KOULACHIN HID TÁJÁN NYÁRON.

GRÓF ZICHY JENŐ ÚJABB KAUKÁZUSI ÚTJÁBÓL. — Wladikawkasi fényképek után.

Így van ez Mikszáth könyvénél is. A «*Besztercze ostromá*»-nak hőse s a benne elbeszélt dolgok nagyban és egészben helyesen vannak jellemezve és ismertetve. Hogy szerző az elbeszélés hősének jellemét, kedélyvilágát, szivét és egész valóját — miután őt személyesen nem ismerte — egyes helyeken nem egészen igazi színekben vezeti elénk, egyáltalában nem csökkenti a munka *irodalmi* értékét és érdekességét, — hiszen Mikszáth sem nem jellemrajzot, sem nem élettörténetet akart irni! dennapi életben, mint az általa minduntalan felidézett rendkivüli helyzeteknek különféle mozzanatai közt tanulmányozhattam, ki két éven át hű kisérője voltam nyaktörő vállalkozásaiban, és kivel együtt szárazon, vizen, száguldó paripán, kocsin, sőt egyszer vasúti alagutban is farkasszemet néztem a halállal, talán szintén hozzájárulhatok a «*turóczi király*» viselt dolgainak, nem mindennapi pályafutásának ismertetéséhez, csodálatos lelki életének megvilágításához. *

Gróf *Pongrácz* István örömest használta és emlegette «*turóczi király*» czimét, melyet, mint családjának egyik ősi attributumát, a gothai heraldikai kézikönyvben fürkészett ki. A szentmiklósi és óvári Pongrácz család ősi idők óta felső Magyarország leghatalmasabb és legelőkelőbb főúri nemzetségeinek egyike volt; sógorságot tartott a Hunyadiak királyi házával is. Hunyadi János testvérének fogadta *Pongrácz* János erdélyi vajdát, ki a történelemben is mint *Frater adoptivus Joannis Hunyadi* szerepel. Feleségül vette Mátyás király édes anyjának nővérét, *Szilágyi Annát*, s nagy vitéz volt az Úr szine előtt. Porba döntötte a török félhold hatalmát s Erdélyben ma is *Pongrácz-föld*-nek nevezi a nép azt a csatatért, melyen az ozmánokat tönkre verte. Azt a vadászkürtöt, mely a Mikszáth könyvének czimlapjára festett Pongrácz-czimerben is látható, Mátyás király adományozta Pongrácz János rokonának ama vadászat örök emlékére, melyen ő — a király — a nedeczi erdőkben az utolsó bölényt lelőtte. A «*Turócz királya*» czimet Pongrácz Pankráczius vette fel; a családból azóta senki sem használta, csak Besztercze ostromlója.

Gróf Pongrácz István a család ifjabb grófi ágazatának II-ik ágából származott melynek megalapitói az 1763-ban grófságot nyert *Ádámnak Rudolf* és *Antal* nevü fiai voltak. Ez a vonal, mely ma még csupán István grófnak *Adolf*, *Ede* és *Agoston* nevü testvéreiben virágzik férfiágon, női ágon pedig *Ludmilla* grófnő, férjezett *Zmeskál* Zoltánnéban, — az 1743-ban Pongrácz *Gáspár* személyében grófirangra emelt idősebb ágazattal csak *távoli* rokonságban, jobban mondva *atyafiságí* viszonyban áll, csak úgy, mint a 600 évvel ezelőtt ugyanabból a törzsből eredt köznemes és bárói ágakkal.

Gr. Pongrácz István 1835-ben született; édes apja *Rudolf* gróf, cs. és kir. aranykulcsos, édesanyja, *Szidónia* grófné, szül. Pongrácz grófkisasszony, cs. és kir. csillagkeresztes hölgy, voltak. Édes apjáról azt beszélik Trencsénmegyében, hogy egy alkalommal I. Ferencz királyt nem kis zavarba hozta. Midőn ugyanis e király felsőmagyarországi körutjában Trencsénmegyében is megfordult, az őt egy deputáczió élén üdvözlő grófhoz e sablonszerü kérdést intézte: «Nos, kedves gróf, milyen időjárás szokott itt lenni?» — E fogas kérdésre Rudolf gróf némi meggondolás után ezt a furfangos feleletet adta: — «Hát bizony, felséges uram, csak olyan, mint másutt: *néha esik az eső, máskor pedig süt a nap.*»

István gróf édes atyjának 1860-ban bekövetkezett halála után vette át örökségét, mely a

Latinovics Géza. Ifj. Reichl Károly. Ifj. Kinczig János.

Szalay Imre orsz. gyül. képviselő. Dr. Madarász Gyula m. n. múzeumi őr. Bárányos József præparator.

A CEYLONI MAGYAR EXPEDICZIÓ TAGJAI.

nedeczi birtokból és kastélyból állott. E kastély egy terjedelmes, négyszögletű, komor külsejű épület, mely a XVI. században épült, abban a korszakban, mikor a büszke oligarchák, a puskapor feltalálása után, hajdani sasfészkeiket ott hagyták s a völgyekbe huzódtak, miután az új ördögi találmány ellenében a régi sziklavárak többé biztonságot nem nyujthattak, és Mátyás fekete serege is a felvidék fellegvárait egymás után elpusztította, hogy a különösen e vidékeken, a Vág völgyében, Turócz, Árva, Zólyom és Liptó megyékben garázdálkodó, gyakran a királylyal is szembeszálló kényurak hatalmaskodásának véget vessen. Turócz és Trencsén volt a rablólovagság főtanyája. A nedeczi kastélynak csak az egyik felét birta István gróf, a másik fele az osztozkodásnál a Biharmegyében élt *Jenő* grófra, a hírneves bortermelőre szállott. Ez a rész, mivel tulajdonosa nejének, *Lónyay* Vilmának birtokain gazdálkodott, lakatlan maradt az utolsó időkig. *Marczián yi György.*

(Vége következik.)

A KIÁLLÍTÁS A HÓ ALATT.

Megragadó, szép látványt nyujtanak a friss hóval borított kiállitási épületek. Az egész kiállítás ugyanis a tavaszi-nyári idényhez készült; a zöld lomb, a ragyogó napsugár képezik hozzá a diszletet, ékesitik a könnyű arkhitekturát, most pedig mindezt a fagy, hó és zuzmara hatalmában látjuk. A mi azonban szép, mindenféleképen szép. A nyári levegő hiján a téli zord idő is jól áll a hatalmas épületcsoporton és egy kis képzelet a friss havat olybá látja, mintha a természet menyasszonyi fátyolt borított volna az ezredéves kiállításra.

Mostanában csak a korcsolya-egylet jégpályájának buzgó látogatói élvezik e páratlan látványt, de érdemes azt megörökiteni a nagy közönség számára, mely — meglehet — nem élvezheti többé ezt a látványt, mert a történelmi főcsoport épületeinek a kiállítás után való fóntartásáról még mindig nem intézkedett a földi gondviselés, és igy nem bizonyos, hogy a jövő évi tél teljesen kész állapotban találja-e még az ihletett művész ügyes keze által alkotott épületcsoportot.

De ha kivül hó borítja is a tetőket és bástyákat, belül folyik az alkotás munkája. A festő, a szobrász, a rendező ecsettel, vésővel vagy tervekkel kezében dolgozik s ez az épületcsoport lesz az első, melybe a majdnem kivétel nélkül kész tárgyakat el fogják helyezni. Jóval május előtt kész lesz itt minden s a megnyitás után ez lesz a legelső épület, melyet a közönség kivül és belül meg fog szemlélni, hogy ne mondjuk csudálni.

GRÓF ZICHY JENŐ UTAZÁSA.

A téli időjárás miatt némi késéssel, de nagyobb nehézségek, vagy épen akadályok nélkül érkezett meg gr. Zichy Jenő Tifliszbe.

Oda való útja közből, már Wladikawkasból érdekes levéllel és képküldeménynyel kereste meg a «Vasárnapi Ujság»-ot, melynek további közleményeket is igér.

Levele következőleg szól:

Wladikawkas, 1896 jan. 8.

Tisztelt szerkesztő úr!

Mellékelve küldök két fényképet lapja számára a Koulachin híd vidékéről. Ez azon részlete az útnak, a mely, bár közel Wladikawkashoz, a *grusini katonai úton* * ez idén a hóomlásoktól legtöbbet szenvedett. Az egyik fénykép nyári időben tünteti elejbénk az útat, a másik télen hóval borítva. Szép ez most is, de igen nehéz, sőt veszélyes a rajta való járás.

Ma sok érdekest hallottunk egy Wladikawkastól 60 versztnyire lakó kis néptörzsről, melyet itt *digó* néven neveznek. A kabardok és az oszétek közt van a lakóföldjük. Ők magukat ma is *madshar*-oknak mondják.

Urusbiev cserkesz herczeg és Dolbicsev archaeologus itt nagyon szépen kezemre jártak. Az itteni és az ekaterinodari kabard földeken eszközölt újabb ásások szép leleteket hoztak napfényre, melyekből egynehány érdekes darabot megszereztem, a többi leletet pedig mind lefényképeztettem.

Holnap után érünk Tifliszbe.

Isten velünk!

Tisztelője *Zichy Jenő.*

* Leírását közöltük lapunk 1895. évi 27. számában (437. l.). *Szerk.*

MAGYAR EXPEDICZIÓ CEYLONBAN.

A Magyar Nemzeti Múzeum tengerentúli gyüjteményei eddig rendesen vétel útján szaporodtak, vagy azoktól a hazafiaktól származtak, kiket a sors a távolba vetett, kik ott megemlékeztek édes szülőföldjüknek ezen egyik legnemzetibb intézetéről. A Múzeum történetében a tudományos kutatásokra tett vagy tétetett expedicziók száma vajmi kevés és az a kevés is sajátosan nagyrészt balsikerű.

Az első útat 1853-ban *Doleschall* Lajos tette, ki Kelet-Indiába ment s a múzeumtól ez útjára kapott is nehány száz forintot, kisebb gyüjteséket küldött is, de ő maga 1859-ben Jávában meghalt. *Xántus* János a Sunda-szigeteken 1869—71-ben tett útazásából igen sokkal gazdagitá ugyan gyüjteményeinket, de az ő gyüjteseinek is egy része s épen az, a mely Ceylonból való volt, egy vitorláson Aden körül elsüllyedt, s mind oda veszett. 1890—91-ben *Fenichel* Samu küldött Uj-Guineából tárgyakat, melyek az állattári és néprajzi tári gyüjteményeket bámulatosan érdekes kincsekkel gyarapiták, de ő maga 1893-ban sárgalázban meghalt. Múlt év novemberében *Biró* Lajos a M. N. Múzeum költségén és fölszerelésével indult Fenichel nyomain Uj-Guineába s reméljük, több sikerrel fog járni, mint szerencsétlen előde.

Ez évi január 3-án ismét elindult egy magyar társaság Ceylonba, Kelet-India e csodás szigetére. *Szalay* Imre országgyülési képviselő, ki minden télen el szokott menni kelet valamelyik vidékére, mint tavaly is Egyiptomba, mely útjáról érdekes útleirást is közölt, — az idén Ceylont választotta vadászó-helyül. Felszólitására a Magyar Nemzeti Múzeum is készségesen magáévá tette azt a tervét, hogy az útazás ez alkalommal tudományosan is kizsákmányoltassék, minthogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter, dr. Wlassics Gyula, hajlandónak nyilatkozott az utazásban résztvevő múzeumi tisztviselő költségeit fedezni és e czélra 4000 frtot utalványozott is.

A M. N. Múzeum igazgatósága dr. *Madarász* Gyula állattári őrt, kinek ornithologiai munkálkodását külföldi szakkörök is igen jól ismerik, bizta meg, hogy csatlakozzék Szalay Imre országgyülési képviselőhöz. Minthogy a főczél a vadászat, az állattani kutatás főleg a madarakra és emlősökre fog kiterjedni; de az állattár igazgatósága ellátta Madarászt oly utasításokkal és fölszerelésekkel, hogy gyüjteseit ő az összes állatkörökre kiterjesztheti, ki különösen az alsóbb állatkörökre, melyek gyüjtései nemcsak a Magyar Nemzeti Múzeumot, hanem a tudományt is új, eddig ismeretlen alakokkal fogják gazdagitani.

De Madarásznak más feladata is van. Emlékezünk az ornithologiai kongresszus alkalmából rendezett madártani kiállitás gyönyörű biologiai csoportjaira, melyek az egyes madarakat életkörülményeik közepette, legfontosabb, vagy legjellemzőbb mozdulataikban tüntették föl. Madarásznak most alkalma nyilik arra, hogy megösmerkedjék a forró földöv állati és növényi életjelenségeivel, hatásaival, hogy azokat aztán a múzeumban létesitendő élettani csoportok szerkesztésénél értékesithesse.

Gondolt az igazgatóság arra is, hogy a vadászzsákmány azonnal jól kikészitve kerüljön a muzeumba, a mi, tekintve a nagy tengeri útat, múzeumi szempontból elsőrendü követelmény. Ezért az igazgatóság az állattári praeparatort, *Bárányos* Józsefet, adta Madarász mellé, az ő 600 frtnyi úti költségeit a múzeumi pénztárból fizetvén. Bárányos József praeparatumait különben eléggé ösmerjük; a boldogult László főherczeg vadászzsákmányának ő volt a kidolgozója.

A mint az expedicziót szervezésének híre kelt, azonnal akadt még nehány úr, kik a társasághoz csatlakoztak, mely igy hat tagúvá növekedett. A társaság vezetője: *Szalay* Imre országgyülési képviselő, természettudósa: *Madarász* Gyula, praeparatora: *Bárányos* József; vadásztagjai: *Latinovics* Géza, ifj. *Kinczig* János és ifj. *Reichl* Károly. — A Magyar Nemzeti Muzeum szerződésileg biztositotta magának az egész vadászzsákmányt az egyes tropheák és duplumok kivételével s a társaság minden tagja kötelezte magát, hogy vadászzsákmányát a M. N. Múzeumnak díjtalanul átengedi.

A társaság — mint mondtuk — január hó 3-án indult el Triesztből az «Imperator» nevű hajón, s január 25-én érkezett meg Ceylonba, Colombo városba. Onnan vasúton mennek a sziget belsejébe a vasúti végpontig, Kandyig. Ez lesz a sziget belsejébe különböző irányba teendő kirándulásoknak kiinduló pontja, a főszállás, hol a praeparáló munkákat is végezni fogják. Az utazók február és márczius hónapokban gyüjtenek; s aztán visszaindulnak s április második felében hazatérnek.

Az útazás lefolyásáról és a kutatások eredményeiről Madarász Gyula a visszatéréstől számitott egy év alatt a szerződés értelmében részletes jelentést ir, mely könyvalakban is meg fog jelenni s igy az expedicziót történetéről és tanulságairól a nagyközönség is tudomást szerezhet.

Dr. Jankó János.

PÁRISI DIVATLEVÉL.

Páris, január közepén.

A naptári farsang kezdete a táncezvigalmak, estélyek és táncezcal egybekötött rövid jourok napirendén mit sem változtat, s igy legfeljebb csak arról lehet szó, milyen legyen a báli ruhák kelméje, szabása és diszitése. Erre nézve egyelőre csak annyit

LÁTOGATÓ RUHA.

BÁLI FELÖLTŐ, HÁTULRÓL NÉZVE.

ban tettek megrendeléseket, hol szintén igen ügyes himzők találhatók. Worth műtermeiben éjjel-nappal dolgoznak, s alig hiszszük, hogy előkelő orosz hölgyek udvari öltözeteiket másutt rendelték volna meg, mint épen Párisban a nagy szabóművész utódjainál.

A farsang ideje alatt a legyezők újra divatba kerülvén, e divatczikk változatosság és finom izlés dolgában óriási haladást mutat. Magától értetődik, hogy itt nem a 4—5 ezer frankba kerülő, drágakövekkel kirakott és valamely elsőrangú festőművész rajzaival ékeskedő legyezőket értem. Mai napság szinházban, báli teremben, vagy estélyen nőt legyező nélkül alig lehet képzelni, s igy azon kellett lenni, hogy olcsó, de a mellett elegáns, s finom legyezők is kaphatók legyenek. A divat a strucztollal diszített elefántcsont, vagy utánzott teknősbékahéjjas legyezőket pártolja, ezenkivül Khinából, vagy Japánból hozott legyezők is vannak, de ezek ára a háború óta nagyon felment.

Kalapok dolgában valami lényeges változást nem észleltem. A széles karimájú nemez-kalap, strucztoll- és bársony-diszítéssel erősen tartja magát; míg jégpályán, vagy szánkázás alkalmával, különösen fiatal hölgyek, a gömbölyű prémes kucsmát viselik. Láttunk ezenkivül nagyon csinos bársony Capotte-okat, még pedig fehér, esetleg barna prémmel szegélyezve, melyeket bálból haza térő hölgyeknek melegen ajánlhatunk.

Különös figyelmedbe ajánlom a Worth-nál készült báli- és látogató-öltönyt, valamint egy rendkivül elegáns báli felöltőt. A piros csíkos crême-színű faille-ból készült látogató öltöny alsó ruhája Satin Merveilleux-vel van diszítve, mely fölé a fekete tunique-szerű szoknya alját hat crême-színű atlasz csokor tartja. A könyökig érő újjak széleit tenyérnyi széles csipkék diszítik; ugyanilyen a derék felső diszítése is, melyet magas, majdnem állig érő crême-selyem gallér-csokor egészít ki. A báli öltönyt sárga atlaszból aczél csillagok diszítik; a ruha dereka rövid, az újjak mérsékelt bősége feltünő, s mi az eddigi ballon újjak végleges eltünését jelezi. A báli felöltő Pompadour selyemből; csipkés csuha, földig érő széles fekete selyem kötő-szalaggal az egész öltönynek rendkivül érdekes formát ad. Bálokra világos színű, svéd keztyűk — gombok nélkül — uralják a helyzetet és a fehér glacé keztyűt teljesen kiszorították. *Alice.*

PARASZT SZINÉSZEK.

Érdekes művészi kisérlet volt e hó elején nemes Halas városában a *Falu rossza* előadása, melyben parasztok játszották a magyar parasztot.

A gondolat *Dékáni* Árpád halasi tanáré, a ki heteken át fáradozott az előadás rendezésével.

A halasi előadás ha semmit, ezt az egyet: a magyar paraszt nagy intelligenczijáját föltétlenül bebizonyitá. Egyezőleg elismerték ezt az összes kritikusok, kik az előadást látták. De hát miből világlik ki ez az intelligenczia?

Nem a *művészi* előadásból, hanem az előadók természetességéből. Elvégre ki keres paraszt előadásnál művészi leleményt, művészi alakitást, a szerep öntudatos felfogását? De volt a halasiak szinpadi játékában magyar szin, magyar érzés, magyar hang. Mennyi értelem a szavukban, mennyi eredetiség a beszédükben, milyen igaz a járásuk-kelésük, magyar az érzésük!

Vas Imre adta Feledi Gáspárt, a gazdag parasztot, a birót. Olyan a szava, mint a költő tartja: előkelő; olyan a hallgatása is: óvatos. Nyugodt, egyenes tartása, beszédének méltósága egyszerű, nem csinált, a fojtott tüz hevét elárulló, melynek kicsapó lángjától egyre tartunk.

Fiát, Lajost, *Bente* Józsi adta, ez a csinos paraszt legény, a ki csak úgy foghegyről beszél, pattogtatja a szavakat, de a szivének igaz hajlandóságát azért egyre elárulja. Bátki Tercsit egy piros-pozsgás vászoncseléd, *Csajág* Erzsi játszotta, a kinek a kis-kunsági nyelve csak úgy pörög, akár a motóla; olyan igazán elmondja, a mi a szivét nyomja, hogy menten elül Lajos féltése.

Gonosz Pista közelitette meg legjobban a művészi szinvonalat. *Halász* István, a ki közrendőr Halason, látott már egynémely szinielőadást, el is tanult egy-két mókát; de van ő benne magában is annyi természetes humor,

BÁLI FELÖLTŐ ÉS BÁLI ÖLTÖZÉK.

mondhatok, hogy a könnyű, egyszinű, többnyire világos színárnyalatú selyem ruhát, mérsékelt hosszaságú uszálylyal, mélyen kivágott derékkal és bő szoknyával, a Crêpe de Chine, indiai mousselin és a Crêpe des Indesből készült toilettek nem voltak képesek kiszorítani, mivel ez utóbbi kelmék aránylag nagyon drágák és legfeljebb egy báli estét birnak ki, mely után becses emléktárgy gyanánt a rongykosárba kerülnek, míg a selyemruha ügyes átalakítása után nyári kirándulásokon, lóverseny-páholyokban, stb. még mindig használható.

Fiatal hölgyeknek az átlátszó és testhez simuló khinai szövetek nagyon ajánlhatók ugyan, de a divat törvényei a selymet pártolván, ajánlatunk visszhangra alig fog találni.

Téli köpenyek és rövid téli kabátkák prémes béléssel és magas prém-gallérral általános kedveltségnek örvendenek, min, a zordon időjárást tekintve, csodálkozni nem lehet. Azon esetre, ha Amerikából csakugyan olcsóbb prémáruk kerülnének a piaczra, mint Oroszországból, majdnem biztosra vehető, hogy jövőre mindenki prémmel bélelt köpenyt fog viselhetni. A belga munkások strikeja a csipkék árát oly magasra emelte, hogy mai napság valódi csipkét csakis gazdag hölgyek viselhetnek, még pedig azon okból is, mivel az angol csipke a divatból teljesen kiment s ennél még a franczia Valenciennes és Guipure csipkék is nagyobb kedveltségnek örvendenek.

Az orosz czár koronáztatása a himzőknek, különösen pedig az arany- és ezüst-himzőknek sok megrendelést szerzett. Egyes czégek Bécsben és Róma-

hogy minden mozdúlatára jóleső derű támadt a lelkünkbe. A ravaszkodó embert adta, inkább a ravaszt, mint a gonoszt; de mennyi ötlettel! A hogy a kénes gyufát meggyújtja, a szürét felveszi, a kalapján igazit egyet, a csalafinta eszét csillogtatja, a pipáját szija, a hogy jár-kél, dugja a sonkát, a bort, cselt vet, — mind az igaz magyar paraszt természete nyilatkozik benne.

Gyevi Jula Finum Rózsija már sokkal gyengébb, de azért illegetése-billegetése, balkezével való helyre gesztikulálása zamatot ad a szavának. Legérdekesebb volt a nővérének kitörése. Csapónét adta *Gyevi* Marcsa, s csak úgy pörgött a nyelve és páttogott a beszéde!

s úgy verik a korcsma asztalát, hogy majd bedőlnek tőle a falak. Gömböcz János nem duhajkodott, nem verte véresre a czigányt és nem dobált a korcsmárosra három tuczat boros üveget. A parasztot adta, a magyar parasztot, a ki büszke még a bánatában is és nem jajgat, ha szenved is.

Ethnografiai szempontból is nagyon tanulságos dolog lenne bemutatni őket a kiállitás szinpadján. Megmutathatnók a külföldnek, hogy még sem «betyáren-faj» a magyar, melynek napszámosaiban is ennyi az intelligenczia!

Dr. Lázár Béla.

* **Az angol bibliaterjesztő társaság** által idegen nyelveken kiadott bibliák száma (milliókban) a következő: német 17, franczia 12, khinai és orosz 5, olasz és svéd 4, dán 3, hollandi 2, bengali, héber, magyar, nyelvén 1—1 milliónál több és ezenkivül még 330 különböző nyelven néhány százezer. Jelenleg már az összes emberiség $^9/_{10}$-ed részének nyelvén megvan a biblia.

* **Az emberek átlagos életkora** újabban igen emelkedett. A XVII-ik században csak 13 év volt, a múlt században 20 és a jelenben 36 év az átlagos életkor. Még a múlt században is öregnek tartották azt, ki 50 évnél idősebb volt. Jelenleg ezer élő közül 100 eléri a 75-ik, 38 a 85-ik, de már csak 2 a 95-ik életévet.

Gömböcz János, mint Göndör Sándor; Imrő Juczi, mint Boriska.

Gajág Erzsi, mint Bátki Tercsi; Szente Józsi, mint Feledi Lajos.

Halászné, mint Sulyokné; Gyevi Marcsa, mint Csapóné; Gyevi Zsuzsi, mint Tarisznyásné.

Monda Béni ügyelő; Daczi Sándor sugó.

Gyevi Jula, mint Finum Rózsi.

Naszári Sándor, mint Czene primás; Matko József, mint Adus vén czimbalmos.

A «FALU ROSZSZA» HALASI ELŐADÁSÁBÓL. — PIETSCH FÉNYKÉPEI UTÁN.

Kedves kis leányka a szép *Imrő* Juczi, a kékszemű kis naiva, fekete hajával és csicsergő szavával, melynek melódiája van, mint a pacsirta dalának. Természetesen csak azt adhatta, a mi szerepében a parasztleányhoz illik, a mikor úrikisasszony, akkor keresett. Elájúlni csak elájúl valahogy, de hogy ébred fel! Hirtelen, megrémülve elugrik Sándortól. De hát tehet arról a kis Juczi, hogy nem látott elájulni senkit a szérün?

Gömböcz János Göndör Sándort adta, kissé illedelmesen, kevesebb szenvedélyességgel, mint a hogy a szinpadi Göndör Sándoroktól megszoktuk, a kik órákon át nyújtják a *Haj, hajt,*

EGYVELEG.

* **Pezsgő-város.** Epernay franczia városban a föld alatt egész várost alkotnak a pezsgőbor-pinczék. Több kilométer terjedelemben valóságos utczák és folyosók vannak. A legnagyobb gyár pinczéi 18 hektár területűek s 5 millió palaczk fér el bennök.

* **Igen gyér népessége** van Nyugat-Ausztráliának, hol 172,860 km² területre, mely nagyobb fél Magyarországnál, csak 39,000 jut. Kétszázszor kevesebb, mint Európa sürü népességü országaiban.

* **Umberto** olasz királynak mintegy 200 lova van, nagyobbrészt angol paripák. Istállóik kettős sorban egész utczát alkotnak s minden ló jászola felett föl van irva a ló neve nagy fehér betükkel.

* **Egérvadászat.** XI. Lajos franczia királynak az a furcsa szenvedélye volt, hogy egész sereg eleven egeret fogdostatott össze s nagy gyönyörrel nézte, hogy kutyái hogyan fogdossák azokat össze.

* **Grönlandban** egy eszkimó hirlap jelenik meg ily czimmel: «Atnagagdlintit Ralinginarmik Lusaruminassumik», a mi annyit tesz: «Valami olvasni való; mindenféle érdekes ujságok.»

* **A legszerencsétlenebb nap** a gyári balesetek statisztikája szerint *hétfő*, mely napra 10,000 baleset közül 1674 jut; pénteken és szombaton 1638, szerdán 1631, kédden 1577, csütörtökön 1573, vasárnap ellenben csak 269 baleset fordul elő, természetesen a munkaszünet miatt.

BALÁZS KÁLMÁN.

RÁCZ PALI.

PIROS JÓZSI.

BANDA MARCZI.

BERKES BÉLA.

MUNCZY LAJOS.

BALOG KÁROLY.

RADICS BÉLA.

RÁCZ LACZI.

A BUDAPESTI CZIGÁNYZENEKAR-VEZETŐK.

A MI MAGYAR CZIGÁNYAINK.

A fővárosi élet nehány legismertebb alakját mutatjuk be olvasóinknak, kik annyi vig órát és szórakozást szereznek szegénynek, gazdagnak egyaránt. A mi világlátott czigányaink, különösen a zenekar-vezetők (a primások) nemcsak itthon tudják még jobb kedvre hangolni a mulatót, s fölvidítani vagy legalább elszórakoztatni a búsulót, hanem volt alkalmuk a külföldi zeneértő közönség, sőt fejedelmi személyek előtt is játszani, miközben sokféle kitüntetéseknek voltak részesei. Bizonyára nem lesz tehát érdektelen a mi czigányprimásainkkal foglalkozni, a kik különben is csaknem valamennyien hírneves zenészektől származnak és a Czinka Panna, Bihari János, Boka Károly, Patikárius meg Bunkó utódai vagy utódaiknak házastársai. Mióta külföldön annyira megszerették a magyar zenét, czigányaink most gyakrabban látogatnak el különösen az angol királyi és német császári udvarokhoz; rendesen kitüntetve, dicsőségben meggyarapodva térnek haza, Minthogy jó régi czigány szokás szerint egyik sem nagyon erőlteti meg magát a naplóirásban: hát csak amugy elbeszéléseik után mondunk el egyetmást változatos úti elményeikből, nemzetségi leszármazásukról s más egyéb dolgaikról, a melyek a nagy közönséget is érdekelhetik.

Balázs Kálmán, az újabb czigányprimások Nestora. Mint legöregebbel, vele kezdjük meg a sort s életkoruk szerint sorozzuk a többit utána. Balázs 1835-ben született Sátoralja-Ujhelyen. Atyja József, Bihari János kortársa volt, kivel az első magyar czigány bandát szervezte s mint karvezetők, József nádor udvari zenészei voltak. Balázs Kálmán két gymnasiumi osztályt végzett Miskolczon; innen 1846-ban Pestre került, hol a zenedében tanult 1849-ig, de az akkori viharos idők miatt csak rövid ideig. Majd zenetársulatot alakított és körútat tett hazánk nagyobb városaiban. 1857-ben megnősült; elvette a híres Boka Károly zeneszerző Mari nevü leányát, ki azonban még fiatalon elhalt. 1860-ban II. Sándor czár meghivása folytán a varsói kongresszus fejedelmi tagjai előtt játszott bandájával. 1862-ben nagy körútat tett a Boka családdal Németországban. 1863-ban újra meghivást kapott Pétervárra az orosz udvartól, hol Strausz János zenekarával felváltva minden második nap játszott a téli palotában. 1864-ben a hannoveri herczegi udvarnál, ezután Hamburgban és Boroszlóban játszott bandájával, mindenütt nagy tetszést aratva. 1868-ban Debreczenben telepedett le, hol a Degenfeld grófok és Tisza Kálmán kedvelt zenészei lett. 1871-ben Odesszában hangversenyzett; onnan Afrikába hajózva, az egyiptomi alkirálynak muzsikált hosszabb ideig Kairóban. 1878-ban a párisi világkiállításon találjuk Balázst a Fanta-féle pavillonban. Ugyanekkor Mac Mahon köztársasági elnök és Türr tábornok estélyeire is gyakran volt hivatalos bandájával. 1881-ben másodszor nősült, feleségül vevén Gergely Lidiát. Majd egyhuzamban négy évig Marienbad, Franzensbad, Karlsbad és Teplicz világhírű fürdőkben játszott felváltva. 1886-ban Amerikába kapott meghivást, hol 46 államban tett körútat, mindenütt diadalt aratva a magyar zenével. 1887-ben szintén meghivást kapott Viktória angol királynőtől, ki épen akkoriban ülte az 50 éves jubileumát. Balázs játszott Londonban Károlyi Alajos grófnál azon a fényes magyar bálon, melyen jelen volt az angol udvar is. Viktória királynő Winsdorba vitette ki Balázs bandáját egy hétre. A winsdori kastély udvari estélyein részt vett Rudolf trónörökös is, ki ez alkalommal ebéd után maga rendelte a nótákat. Balázs egész bizalmasan kérdé: «Parancsolja-e királyi fenséged a bihari kortesnótákat?» «Azokat ma ne húzd, Kálmán, — felelé a trónörökös, — hanem azt, hogy «Ablakomban három cserép muskátli». S erre Balázs el is húzta ezeket a régi gömöri palócz nótákat. Balázs primás egyike legviláglátottabb czigányainknak; ez idén már 60-ik évét tölti be, de még mindig rendkívül munkás ember; minden szabad idejét zeneszerzéssel tölti s már eddig is nem egy szép magyar nótát tett kottára, melyet azonban csupa szerénységből ki nem ad, hanem csak zenekara játszsza. Ez idén újra az angol udvarhoz van szerződtetve és már május hóban kimegy Londonba, hol mindig pompás kék díszmagyar ruhában s jól öszszetanult zenekarral szerez dicsőséget a magyar czigányzenének. Nem régiben «Eduard Walesi herczeg udvari zenésze» czímet kapta.

Munczy Lajos, zenekarvezető, herczeg Eszterházy Pál kamara-zenésze, született 1846-ban a Sopron melletti Börönyben, hol atyja, Ádám, szintén hirneves népzenész volt. Munczy már fiatal korában segédprimás volt Farkas Miska hirneves győri zenekarában. 1861-ben külön zenekart alakitott és ő volt az első czigányprimás, ki a német Sopronban letelepedhetett, a mit az akkori tanács csak tömérdek német folyamodvány után engedett meg. 1870-ben egy soproni család leányát, Csürcz Elvinét, vette nőül, ki hat nyelvet beszélt és ő volt férjének impresáriója külföldi útjaiban. 1871-ben a bécsi zene-konzervatoriumba iratkozott be, a hol Nikisch Arthurral egy osztályba járt. A konzervatorium igazgatója, Hammersberger, felismerte benne a rendkivüli zenei tehetséget és három hónap múlva már az elsők közé tartozott. 1872-ben kapta meg a konzervatorium első, 1873-ban pedig a nagy ezüst éremét, majd a bécsi udvari opera zenésze lett, hová Nikischsel együtt szorgalmasan eljárt. Munczyban nyughatatlan czigány vér volt és igy haza ment Sopronba, hol átvette régi zenekarát, a melyet 18 tagra szaporitott és körútra indult vele Németországba, hol különösen Drezdában Albert szász király előtt játszott nagy sikerrel. Útközben Munczy egy svéd női négyes társulattal találkozott, kik a fővárosban is megfordultak; ezek meghallgatva Munczy zenekarát, rávették, hogy menjen ki Norvégiába, hol csakugyan három hónapig muzsikált, igen sokszor Oszkár svéd király palotájában is. Svédországból 1877-ben visszatért Sopronba, hol magán zeneiskolát alapitott és átvette öcscsétől a zenekart. 1882-ben nevezte ki Eszterházy Pál herczeg kamarazenészévé, kinek azóta folyvást zenésze. 1885-ben a portugall király, Dom Luis, egyenest herczeg Eszterházyhoz fordult Sopronba, hogy küldje ki Munczyt Lissabonba, a hol a pályaudvaron nagyot néztek a czigányok, mikor a királyi ház udvarmestere, Gersey Ferencz hazánkfia magyar nyelven, «Isten hozta honfitársaim!» szavakkal üdvözölte őket. Ezen derék magyart még a 30-as években Dom Fernando volt király vitte magával, s jól beszélt magyarul még 1885-ben is. Munczy megérkezésük után másnap egy fényes udvari bálon játszott, hol a tüzes csárdásokat oly hévvel húzta, hogy a királyi család reggel 7 óráig hallgatta. Enap emlékül Dom Luis portugall király egy arany érmet adott Munczynak. Majd az öreg, volt király, Dom Fernando, hivatta őket palotájába, hol a czigányok üdvözlését magyarul fogadta, mire Munczy önkénytelenül megszólalt és csodálatát fejezte ki, hogy Portugalia királya oly jól beszéli a magyar nyelvet. Erre az öreg király, kinek ereiben Koháry-vér csörgedez, ezt felelé: «Nem csak hogy beszélek magyarul, hanem még magyar lapokat is járatok, s együtt olvassuk az öreg Gerseyvel». Ez estélyen történt, hogy Dom Luis király felesége, Viktor Emánuel leánya, a Hunyadi-operát játszatta el, s ezért másnap emlékül értékes gyémánt melltűt küldött Munczynak. Majd körutat tett Portugaliában, hol legnagyobb sikert Oporto városában aratott. Itt történt, hogy a német koloniában a nők a zeneestély végeztével mind levagdalták a Munczy hegedűje húrjait emlékül. Portugaliából Madridba mentek, hol Krisztina királynő udvari estélyén a Szózatot eljátszották és több magyar népdalt. Munczy még néhány nagyobb városban hangversenyzett s nagy összeg pénzzel tért vissza Sopronba. Alig pihente ki úti fáradalmait, midőn 1886-ban egy newyorki hangverseny-terembe kapott meghivást. Két évig volt ott és sok milliomos estélyén játszott. Innét körútra indult, Washington, Philadelphia és Boston városokba. Ez utóbbi helyen az egykori iskolatársával Nikisch karmesterrel találkozott, kinek első emberével hajózott vissza Európába a «Fürst Bismarck» nevü nagy hajón. A hajón hangversenyt adtak Nikisch emberével, s az összegyült 700 márkát a legénységnek adták. Két évig újra Eszterházy herczegnek muzsikált, majd 1891-ben ismét Amerikába ment ki, honnét még nagyobb dicsőséggel és pénzzel tért vissza. Vagy százezer forintot érő vagyont hegedült össze a 60-as évektől kezdve, sok gyémánt ékszere van, melyeket ajándékul kapott. Méltán nevezik hát őt úgy hogy: «Pharao hadának gyémántos primása.»

Banda Marczi primás, a hallgató magyar nóták mestere, 1847-ben született Váczon. Atyja, Mihály, a híres Bihari Jánosnak volt társa, herczeg Grassalkovics udvarába volt szerződtetve Gödöllőn. Banda Marczi már kora gyermekségében árvaságra jutott s mint 13 éves muzsikust a híres öreg Rácz Pali vette gondjai alá. Az ő bandájában sajátitotta el a remek magyar hallgató nóták játszását úgy, hogy most is, ha Banda Marczinak jó kedve van és csak barátságból játszik s rá kezdi «Cserebogár», meg «Csak egy kis lány» és «Nincs cserepes tanyám» kezdetű nótákat, játékával mindenkit elragad. 1867-ben bandát alakitott Váczon, hol nagy kedveltségnek örvendett. 1870-ben történt, hogy nagy honvédségi gyakorlatok voltak Vácz és Rákos között s a főhadiszálláson Banda Marczi is gyakran muzsikált, s József főherczeg ez alkalommal sokszor gyönyörködött a Marczi hallgató nótáiban. Egy sötét őszi este, midőn a katona-banda elhallgatása után Marczi kezdett a főherczegnek játszani, a régi Rácz Pali-féle nótákat vette elő: «Jegenyefa tetejében», «Ég a gunyhó, ropog a nád» kezdetű nótákat, a mi annyira megtetszett a főherczegnek, hogy Marczival muzsikáltatott a nagy gyakorlatok egész ideje alatt. A 80-as évek elején a fővárosba került Banda Marczi, hol állandóan letelepedett, és mai napig kedvencze a budapesti közönségnek.

Piros Józsi zenekarvezető, József főherczeg udvari zenésze, 1848-ban született Nagy-Atádon. Atyja szintén népzenész volt, ki fiaiból minden áron iparosokat akart nevelni, de a kis Józska már 7 éves korában nagy zenei hajlamot árult el. Titokban vett egy hegedűt 80 pengő krajczárért és szorgalmasan gyakorolta magát annyira, hogy 12 éves korában a nagyatádi zenekarba jutott. Nem sokára mint segédzenész megfordult a kaposvári, pécsi és szigetvári bandáknál, hol 18 éves korában zenekarvezető lett. Pár év múlva Pécsre, Dankó Gyula zenekarához került, mint másodprimás. Ott ismerte meg a kótákat, egyes kiváló zenetanároktól. Majd 22 éves korában újra átvette a szigetvári zenekar vezetését, melynek 7 évig volt a feje. Pár év múlva a kitünő primás néhány bácskai nábob meghivására 1875-ben Szabadkára ment le, hol az első zenekar vezetését vette át és egyszerre meghódította az ottani közönséget. Majd 1884-ben József főherczegtől kapott meghivást a Margitszigetre, hol Piros Józsi játéka annyira megtetszett a czigányok főherczegi védnökének, hogy a következő évben újra szerződtették a szigetre. A második év épen az 1885-iki országos kiállításra esett, a mikor József főherczegnek több herczegi vendége volt. Egy ebédnél történt, hogy Rudolf trónörökösnek a Piros játéka annyira megtetszett, hogy többször eljátszatta vele saját szerzeményét is, a Bácskában jól ismert «Sikos a hó, szalad a szán» közkedveltségű nótát. Midőn a kiállítás megtekintésére jött franczia vendégek a Margitszigetre voltak ebédre meghíva, Piros Józsi zenéje őket is annyira elragadta, hogy Massenet és Delibes franczia zeneszerzők többször kezet szorítottak Piros Józsival, távozásukkor pedig emléksorokat irtak neki. Majd játszott a persa sah előtt, valamint Milán szerb király és Sándor bolgár fejedelem előtt is, kik többszörösen kitüntették. 1890-ben télire Amerikába szerződtették, József főherczeg ekkor két ajánló levelet adott Piros Józsinak, melyek közül az egyik Bostonba, a másik Londonba szólt. A két levél mellett még egy külön levélben szerencsét kivánt Piros Józsinak a főherczeg, ki később 1890-ben sajátkezüleg irott levelében azt is megengedte, hogy Piros Józsi társulata «József főherczeg magyar czigányzenekara» nevét viselje. A margitszigeti czigányzenekar 1890 november 22-én áthajózott New-Yorkba, hol 15 hónapon át játszott. Visszatérve amerikai útjából, 1892-ben Margit főherczegnő és Thurn Taxis herczeg esküvőjén muzsikált, a mikorra egy «örök hűség» czímű magyar népdalt szerzett, melyért a fiatal herczegi pár egy meleg hangú levél kiséretében egy pompás arany inggomb-készletet küldött neki. Piros Józsi amerikai útja óta minden nyáron a Margitszigeten játszik, hol a fürdőközönség a ritka szerénységű és udvarias zenekarvezetőt nagyon kedveli. József főherczeg e kedvelt népzenészéhez intézett levelét a papir egy oldalán

magyar, a másik oldalon czigány nyelven irta: a magyar levél a következőleg szól:

Piros József magyar népzenész karmesteremnek Szabadkán.

Morgitsziget, 1890 3/9.

Piros József magyar zenekarmestert, a ki hét esztendő óta mint az én kedvenez zeném primása a Margitszigeten és Alcsúthon működik, legmelegebben ajánlom a zenekedvelőknek, nemcsak mint kitünő művészt, de mint nagyon tisztességes, művelt és megbizható embert is.

Egyszersmind megengedem, hogy társulata «József főherczeg magyar czigány zenekara» czimet viselje.

József főherczeg.

Rácz Pali zenekar-vezető, a legkedveltebb és legkitünőbb magyar czigányprimások egyike, 1852-ben született Milanóban; fia a hasonnevü nagy hirü czigányprimásnak, ki akkoriban két kapitulációt kiszolgált örmester volt az aradi fiukból álló 33-ik, Gyulay-ezrednél. A fiatal Rácz Pali Ferraris Gindita nevü olasz gazdag főnemes családból származó édes anyja fényes palotájában nevelkedett hat éves koráig, a midőn édes atyja nejével együtt Magyarországra költözött át. Itthon a kis Pali már 12 éves korában egész művészszé képezte magát s azóta folyton atyja oldalán játszott annak haláláig. 20 éves korában már másodprimás lett az atyja hires zenekarában. Rácz Paliék sokszor játszottak a királyi udvarnál, többször Gödöllőn is, s a király is nem egyszer kifejezte megelégedését játékukért; Mária Valéria főherczegnő budai bálján is a Rácz Paliék zenekara muzsikált. 1873-ban a fiatal Rácz Pali vette rá apját, hogy külföldi körútra induljanak, s jelesen Angliába is. Ők voltak az elsők, kik az angol udvarnál megkedveltették a magyar zenét. A walesi herczeg nyaralójába hívta meg őket. A fiatal Rácz Pali a czigányprimások eredeti tipusa alakjára nézve is, és néha, ha rágondol édes atyja zenei utolérhetetlenségére, ekkor oly érzéssel játszsza a Boka-féle kesergőket — a miket nem igen lehet kottából megtanulni, — hogy egészen elbüvöli a hallgatóit. 1885-ben édes atyja halála után átvette a kitünően szervezett zenekart. 1888-ban a Hungária éttermében adott hangversenykor az atyja által is kedvelt Bihari-féle kesergőket adta elő Wieniavszky és Joachim világhírű hegedümüvészek előtt, kik rendkivüli kitüntetéssel halmozták el Rácz Palit. Az utóbbi időkben folyton a főváros legelőkelőbb éttermeiben játszik esténként mint hires atyja méltó utódja, ki játékának erőteljessége által is ritkitja párját. Rácz Paliék zenekara arról is nevezetes, hogy ez időszerint a legrégibb; 38 éve muzsikálnak már a fővárosban, folyvást nagy tetszés mellett. Rácz Pali örökölte atyjának zeneszerző tehetségét is, s nehány szerzeménye majdnem olyan népszerüségre tett szert, mint az édes atyjáéi, kinek «Lehullott a rezgő nyárfa aranyszinü levele» kezdetü dalát ma is országszerte dalolják és játszák s a czigány temetéseknél mindig hallani lehet Rácz Pál kesergőjét.

Balog Károly, az «Országos kaszinó» kedvelt czigányprimása, 853-ban született Balassa-Gyarmaton. Atyja, János, a hírneves Czinka Panna unokája, szintén jeles népzenész volt. Mint ősrégi czigánycsalád, a Magyarországon élő valamennyi Balog zenészcsaládal rokonságban áll. Már hét éves korában nagyon szeretett hegedülgetni; 12 éves korában már mint primás szerepelt Balassa-Gyarmaton, hol a megyei úri családok annyira megkedvelték, hogy piros díszruhát csináltattak neki; a Laszkáryak, Plachy, Szerémi, Madách és Majthényi családok és az ottani úri kaszinó konvencziós czigánya lett. Pár év múlva a hires Rigó Jancsi zenekarával egyesült, 1869-ben azonban Balog a zenekarával együtt a Szepességre költözött és Iglón telepedett le, de nyáron Tátrafüreden muzsikált. Majd megnősült, elvette Kraszinszky lengyel nemes leányát, Teofilát. 1881-ben Pétervárra került a czár udvarához, hol Balogot II. Sándor orosz czár igen megkedvelte kitünő játékáért. Mint Balog beszéli, márczius 13-án játszottak utoljára II. Sándor czárnak a téli palota hangverseny-termében; a «Búsúl a lengyel» czimü hymnust kellett volna eljátszaniok, de Balog vonakodott, mignem a czár biztatólag intett mire azután eljátszotta s oly nagy hatással, hogy a czár vállára veregetve fejezte ki tetszését: «Bravo, bravo Hongrois!» Az orosz czár ezen utolsó este többször eljátszatta Balogal a «Szomorú fűzfának lehajlott az ága» kezdetű dalt s ez alatt az asztalnál — Balog mondása szerint — valami isteni ital szürcsölgetett szalmaszálon. Balognak a másnap bekövetkezett szerencsétlenség elrontotta a szerencséjét, a menynyiben már megbizást kapott egy 24 tagból álló zenekar összeállitására s ez abban maradt. A bekövetkezett udvari gyász után a banda 10 ezer rubel végkielégitést kapott, s maga Balog egy pompás gyémánt gyürüt Mária Feodorovna nagyherczegnőtől, ki azt még egy gyászszegélyü pompás díszkleléllel is megtoldotta. Balog visszatérve oroszországi útjából, állandóan Budapesten telepedett le, hol azóta még elébb haladott. Különösen, ha jó kedve van, szinte bámulatos Balognak az úgynevezett czigány memóriája. Ugyanis 1890-dik évben a Nemzeti kaszinóban játszott, hol gróf Almássy Kálmán felszólitotta, hogy száz magyar nótát játszék el a nélkül, hogy ismételne. Balog rá állott és egy óra leforgása alatt nem száz, hanem százhuszonkét nótát játszott minden ismétlés nélkül. Balog különösen szereti játszani a Bihari és Boka-féle kesergőket. Ilyenkor kerül rendesen sorra a «Cserebogár», meg a «Magasan repül a daru» kezdetű gyönyörü nóta. Balog ezenkivül tehetséges zeneszerző is. Annak idején ő szerzette a Wekerle-indulót is, melyet ma már országszerte játszanak. Az utóbbi időkben folyton a főváros legelőkelőbb éttermeiben játszik esténként s teljes népszerüségnek örvend. Az ezredévi kiállitás alkalmával a kiállitási Lippert-féle vendéglő látogatóit fogja mulattatni játékával.

Berkes Béla zenekar-vezető, 1861-ben született a pestmegyei Cserháton, hol atyja, Lajos, szerződött czigánya volt Podmaniczky Armin bárónak Aszódon. Már tiz éves korában feltünt rendkivüli zenei tehetsége, úgy, hogy a pestmegyei Prónay, Hanzély, Tahy és Fáy családok állandó czigánya lett. 1884-ben megnősült, feleségül vette a híres Vidák nagybőgős leányát és Budapestre költözött, hol nehány év alatt a főúri körök kedvelt czigánya lett és mint ilyen évek óta a nemzeti kaszinó állandó zenésze. Az angol trónörökös, a walesi herczeg Magyarországon jártában, a 70-es évek elején hallotta muzsikálni s a következő saisonra kivitette Londonba, hol az angol udvarnál nagyon megszeretették. 1875-ben Berlinben a német császári udvarnál játszott és aratta babérjait, majd 1878-ban a párisi világkiállitáson találkozunk vele, hol Béla primást több kitüntetés érte. 1884-ben atyja halála után annak kitünő zenekarát átvette. Ugyanazon évben Károlyi István gróf nagykárolyi uradalmába vitette, hol épen nagy vadászatot rendezett, melyre Rudolf trónörökös is hivatalos volt, ki akkor először hallotta Berkes Béla bandáját. A magyar zenéért lelkesedő trónörökös az 1885-iki országos kiállitás alkalmával a Dobos-pavillonban játszatott vele magának, a mikor jelen volt a mostani német császár is mint még trónörökös, meg a walesi herczeg és Koburg Fülöp herczeg, kiknek igen tetszett Berkes összevágó játéka. Rudolf trónörökös Berkest másnap bandájával a budai kir. várpalotába vitette, hol ebédeknél két hétig játszott és ez időtől fogva állandó udvari zenésze lett a trónörökösnek. Majd az angol királynő 1887. évi 50 éves jubileumi diszebédjénél játszott a számos fejedelmi vendégeknek. A jelenvolt Rudolf trónörökös Berkes Bélát mint kedvencz czigányát mutatta be a fényes társaságnak és hamarosan eljátszatta vele kedves nótáját: «Édes anyám is volt nékem». Ezt háromszor húzatta el egymás után a trónörökös. Berkes kitünő játékával ez alkalommal a jelenlegi német császárt annyira elragadta, hogy az vállát veregetve búcsuzott el tőle e szókkal: «Auf Wiedersehen in Budapest» (viszontlátásra Budapesten). Az angol trónörökös pedig azzal fejezte ki elismerését, hogy a hadsegédével nyomban egy nagy arany érmet tüzetett a Berkes mellére, ki már 11 év óta jár ki Angliába muzsikálni. Majd 1888-ban a perzsa sah udvarával 8 napi körútat tett Angliában. 1888-ban gr. Festetich Tasziló tartott nagy vadászatot Keszthelyen, az angol trónörökös tiszteletére. Berkes is ott volt. Ugyanezen év őszén Rudolf trónörökös a görgényi vadászatokhoz hivta meg, hol Berkes nemcsak a kastélyban, de még a vasúton is játszott folyton a fejedelmi vendégeknek. 1890-ben Rómában az olasz királyi pár ezüstlakadalmán is játszott. 1893-ban Vladimir orosz nagyherczeg vitette ki Szent-Pétervárra, hol a czári udvarnál is kellett volna játszania, de a czár bekövetkezett betegsége miatt nem játszhatott, csupán nehány nagyherczegnek. Az ezredévi kiállitás alatt állandóan a park-klubban fog játszani.

Radics Béla, Vilmos fia, a táncz- és klasszikus zene mestere, 1867-ben született Miskolczon, hol már hat éves korában ügyesen forgatta a vonót. Majd négy gymnáziumi osztály elvégzése után 1878-ban Kassára került. Ott Béla, mint 11 éves gyermek, tiszteletbeli primás lett. Játékát be akarván mutatni Schuszter akkori kassai püspök előtt, Béla gyerek audienciára jelentkezett. A takarékos egyházfő el is fogadta. Béla gyerek egy nagy köpönyegben oly ügyesen helyezte el a hegedűjét, hogy azt az agg püspök a belépésnél nem vette észre. A kis Béla nagy szerénven előadta, hogy egypár jó nótát szeretne eljátszani, mire Schuszter püspök mosolyogva jegyezte meg, hogy: «mi egyháznagyok nem muzsikáltatjuk magunkat; de ha itt vagy, fiam, gyere velem, megáldlak» és erre bevezette a házi kápolnába, hol megáldotta Radics Bélát, kit ezen felül még nehány aranynyal is megajándékozott. 1880-ban Debreczenben és később Pesten látogatta a zenedét és 1882-ben, 15 éves korában, atyja mellett Berlinben a német császár előtt játszott. 1885-ben átvette atyjától a banda vezetését és megnősült; feleségül vette Erdélyi Náczi, a híres szegedi czigányprimás leányát, Alicét. Radics Béla fokozatosan szép sikert ért el bandájával s a fővárosi ifjuság számos bálját muzsikálja végig évek óta. Az ezredévi kiállitás idejére a Dréher-féle sörgyár pavillonjába van szerződtetve.

Rácz Laczi zenekar-vezető 1867-ben született, a 36-ik s így legifjabb fia az elhunyt öreg Rácz Pali primásnak, kinek a harmadik feleségétől, Balázs Jánosnak, a híres váczi czigányprimásnak Borbála nevü leányától származott. Az öreg Rácznak Pali fián kivül legjobban kedveltje volt a Laczi fia, ki már 10 éves korában oly biztos tekhnikával kezelte a hegedűt, hogy nem sokára melléje került segéd-primásnak. Majd részt vett atyja oldalán annak szent-pétervári utjában, hol II. Sándor czár előtt játszottak. 1879-ben Bécsben a király ezüstmenyegzőjén játszott a Burgban. 1881-ben Londonba ment ki atyja társulatával, hol Viktória királyné és a walesi herczeg az öreg Ráczot és két fiát kitüntetésekkel halmozták el. Midőn édes atyja halála 1885-ben bekövetkezett, még öt évig játszott a bátyjával Palival együtt. 1890-ben azonban széjjel váltak és Laczi új zenekart alapított s azzal körutat tett Magyarország valamennyi nagyobb városában. Később pedig a fővárosban telepedett le. Rácz Laczi tehetséges zeneszerző is, a mit eddig több tüzes csárdás kiadványa bizonyit.

Markó Miklós.

NEMZETKÖZI KORCSOLYAVERSENYEK A FŐVÁROSBAN.

A budapesti korcsolyázó-egylet fennállása óta minden esztendőben rendez egy-egy nemzetközi korcsolyaversenyt, melynek értékes tiszteletdíjaiért évenként a legkitünőbb korcsolyázók szoktak sikra szállni. Az ezidei verseny most vasárnap folyt le, a korcsolya-sport híveinek nagy érdeklődése mellett.

A nemzetközi versenyek iránt a bécsi korcsolyázók érdeklődtek a fővárosiak után legjobban, a midőn Bécsből az «Eislauf-Verein», a «Schneerose» és a «Training Eisclub» tagjai rándultak le. Azonban kevés eredménynyel tértek vissza Bécsbe, mert csak egy vitt el közülük egy harmadrendü díjat.

A versenyek délután félháromkor kezdődtek s este 6 órakor végződtek. Ez alatt a közönség természetesen nem mehetett a jégre, de annál nagyobb érdeklődéssel nézte az izgalmas futamokat, mig sokan a parton kivül álló gyerekseregget együtt biztatták a favoritokat, és többször megéljenezték a győzőket.

A versenyzők közt leginkább Szabó István és Lillits Milutin tüntek ki, kik a könnyü svéd versenykorcsolyákon meglepő sebességgel sikamlottak tova.

A versenyek után a csarnok nagy dizstermében osztotta ki Zsigmondy Jenő igazgató főmérnök rövid beszéd kiséretében az értékes díjakat (ezüst érmek, versenyóra, stb.), azután pedig nagy szabad

A NEMZETKÖZI KORCSOLYAVERSENY VERSENYZŐI.

korcsolyázás következett, melyben részt vett az egész jég-társaság.

Első képünk részben a bécsi, részben a hazai versenykorcsolyázókat ábrázolja; valamennyi a testhez álló Jäger-féle trikó ruhákat viseli, mely rendkivül alkalmas könnyűsége miatt a versenyfutáshoz.

Második képünk a sportszerű ruhában lévő műkorcsolyázókat mutatja be, jobbról látható Dezső Arthur műkorcsolyázó, ki Földvárynak méltó tanítványa, mint ilyennek a fővárosban, de az egész Magyarországon eddig nem akadt ügyesség dolgában vetélytársa. Mellette állnak Leypold János, valamint Porzsolt Gyula és Tergovcsics Jenő műkorcsolyázók; ez utóbbi hatalmas termetű jégmatador ügyességét a nehéz jégfigurák dolgában csak egy-két korcsolyázó mulja felül a fővárosban.

Markó Miklós.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A magyar törvények teljes gyüjteménye. *Corpus Juris Hungarici 1000—1895.* A Franklin-társulat monumentális vállalattal egésziti ki az ezredéves ünnep emlékeit, az ország összes törvényeinek kiadásával, együtt adván egy nagy gyüjteményben Magyarország életének, alkotmányának fundamentumait; századok törekvéseit, tevékenységét az állami rend megszilárditására. *Négy kötet* már megjelent a hatalmas gyüjteményből, s a többiek rövid időközökben következnek.

A gyüjtemény Magyarországnak a lefolyt évezredben keletkezett egész törvényes anyagát tartalmazza; dr. *Márkus* Dezső, az igazságügyminiszteriumhoz beosztott kir. törvényszéki biró szerkesztette, évekre terjedő fáradsággal és a legkisebb kérdésig terjedő lelkiismeretességgel. A munkában közreműködött: dr. *Csiky* Kálmán műegyetemi tanár, dr. *Kolozsvári* Sándor egyetemi tanár, *Nagy* Gyula orsz. levéltárnok, dr. *Óvári* Kelemen egyetemi tanár és *Tóth* Lőrinc kuriai tanácselnök, a kik kivált a latin törvényanyag magyarra fordításánál értékesitették szakismereteiket. A gyüjtemény *husz kötetre* van tervezve, kötetenként átlag 30 ivre terjedő tartalommal; az egész munka tehát mintegy 600 ivre fog terjedni s füzve 60 forintért, bekötve 75 frtért kapható, a mi sokkal kisebb összeg, mintha ezeket a törvényeket valaki az eddigi kiadások után igyekeznék megszerezni. A most megjelent négy kötet a magyar nyelven hozott törvényeket tartalmazza *1836-tól 1876-ig*, s ára 12 frt, kötve 15 frt, ismét jóval jutányosabb, mint az eddigi kiadások. A megjelent kötetek elseje a szerkesztő előszavát hozza, a melyben a szerkesztésnél irányadó szempontokat, a mű keletkezését, a földolgozott joganyag terjedelmét, valamint az idézés módjait s a jegyzetek és utalások használati módját ismerteti meg. A kötetek 600, 212, 272 és 528 lapra terjednek, nagy nyolczadrét alakban, erős papirosra, e czélból készült különböző betükkel vannak nyomva, a melyek a gyakorlati használhatóságot nagyon megkönnyitik. Ez a tiszta, szép nyomás, a betüknek a szöveg beosztása szerint kivánt könnyen szembeötlő különböző a mű nyomdai előkészitését is nagyon dicséri. A munka szerkezetére és joganyagára nézve álljanak itt a következők:

A gyüjtemény a magyar királyság fönnállása óta hozott összes törvényeket tartalmazza, alkotásunknak időbeli sorrendjében. Minden törvényczikk s ennek minden szakasza, sőt minden egyes mondata mellett azonban az olvasó azonnal föltalálja annak jelzését, vajjon az *érvényben van-e még?* s ha nem: mely későbbi jogszabály (törvény vagy annak valamely szakasza, stb.) módositja azt, vagy helyezi hatályon kivül, ugy, hogy a törvényeink megalkotta minden egyes jogintézménynek fejlődése keletkezésétől a mai napig — a legszigorubb birálaton alapuló adatok segélyével — van feltüntetve. Az egész gyüjteményre kiterjedő *tárgymutató* pedig ugy lesz szerkesztve, hogy az valósággal a magyar jog történelmi és közhasználati lexikonját fogja képezni. Felöleli e gyüjtemény *Erdély* külön törvényhozását is, mely ez alkalomból először kerül a maga teljességében a magyar közönség kezébe. A mellett gond fordittatott az 1868 óta alkotott *horvát-szlavon autonom törvényekre*, melyek eddigelé úgyszólván teljesen ismeretlenek a magyar jogászközönség előtt. Az 1832-ig alkotott törvényeknek hiteles *latin szövege mellé magyar forditás* lesz csatolva és ezen régi törvényekhez is egészen a jelenkorig terjedő utalások lesznek füzve, ugy, hogy itt is minden egyes jogintézményünknek történelmi fejlődése első pillanatra fölismerhető, áttekinthető és a legkisebb fáradság nélkül a mai napig levezethető.

Már ezekből is kitetszik, mily nehézségekkel kellett megküzdeni e törvény szerkesztésénél. E részben dr. *Márkus* Dezső tiszteletet érdemlő munkát végzett. A nagy gyüjtemény minden esetre oly jelenség könyvpiaczunkon, a mit az elméleti és gyakorlati jogélet megelégedéssel fogadhat s a mi jelentékeny hatással lesz jogkezelésünk tisztaságára, alaposságára s bizonyára gyorsaságára is.

A «Magyar statisztikai közlemények» új folyamának közelebb megjelent IX. kötete *«a Magyarországban 1893 jan. 31-ikén végrehajtott czigányösszeirás eredményei»*-t foglalja össze s adja elő 140 nagy negyedréd lapon, melyekhez 5 grafikai táblázat van mellékelve. Hieronymi Károly volt belügyminiszter vette föl programmjába a csavargási ügy országos rendezését s ugyan ő bizta meg az orsz. statisztikai hivatalt a czigányok összeirásával. Jekelfalussy József miniszteri tanácsos, az orsz. m. kir. statisztikai hivatal igazgatója nagy pontossággal végeztette az összeirást, egyenlő figyelmet fordíttatván úgy a megtelepült, mint a nomád életet élő czigányokra; a begyült adatok tudományos földolgozásával pedig dr. Herrmann Antal tanárt és szerkesztőt, a czigány-tanulmányairól ismert ethnologust bizta meg, a ki e megbizásnak buzgó tárgyszeretettel és nagy szakavatottsággal tett eleget. A közigazgatási szempontból is oly nevezetes munka két fő részből áll: egy 59 lapra terjedő általános jelentésből, meg egy 81 lap terjedelmű táblás kimutatásból, s kimutatja 1. a Magyarországban élő czigányok számát (274,940), 2. általános állapotait, 3. lakása módjait, 4. életkorait, 5. családi állapotait, 6. hitfelekezeti eloszlását, 7. nyelvismereteit és nemzetiségi viszonyait, 8. olvasni, irni tudását, 9. foglalkozásait. Az igen érdekes és tanulságos munka vászonkötésben 2 frtért kapható.

Antifer mester csodálatos kalandjai. Regény, irta *Verne* Gyula, franczióból fordította *Huszár* Imre, kiadta a *Franklin-társulat*. A népszerű franczia irónak ez újabb művét a «Vasárnapi Ujság» mult évi folyama közölte, s olvasói bizonyára megelégedéssel emlékeznek vissza Antifer mester ama lázas és kalandos utazásaira, melyeket a lázadó egyiptomi pasa által elrejtett kincs föltalálására tesz. Verne regényeiben alig van annyi vidámság, mint ebben. Itt nemcsak távol világrészek és viszontagságok foglalkoztatják, hanem hősei jellemzésére is nagy figyelmet fordít, s a nyers és bősz Antifer hajóskapitány az ő elvállhatatlan barátjával, a szelid és rendületlen nyugalmú Trégomain Gildas folyóvízi dereglye-tulajdonossal, kellőképen kidomborodnak s a humort bőségesen képviselik. Úgyszintén mindazok az emberek, kikkel összetalálkoznak, folytonosan mulatságos elemmel szaporítják a regényt és fokozzák a kincs utáni kapzsiság elé elmésen összetorlasztott akadályokat. Verne humoros művét a Franklin-társulat szép kiadásban, és gazdagon illusztrálva, 448 oldalt elfoglaló kötetben bocsátotta közre. Ára 3 frt, vászonba kötve 3 frt 60 kr.

A műcsarnok kiállitása jan. 26-án bezárult, s itt többé nem lesz otthona a magyar képzőművészeteknek. Ez volt benne az utolsó műtárlat, a festők és szobrászok a városligeti, sokkal tágasabb új műcsarnokba készülnek, a régi műcsarnokot pedig

Weinwurm Antal fényképei.

A VÁROSLIGETI JÉGPÁLYÁRÓL. — MŰKORCSOLYÁZÓK.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

A KÉTÉLETŰ.

Elbeszélés.

Irta JÓKAI MÓR.

(Vége.)

Van egy csigám: az *euplectella aspergillum*, a mi rátekintve olyan, mintha selyemszálakból volna csipkeverő géppel szöve: csak kézbevéve árulja el, hogy az a selyemfonál mind köből

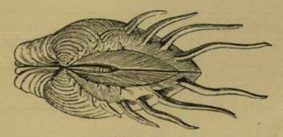

Venus dione.

van: átlátszó, mint egy fátyol. Egy oldalán valamikor valami ellenséges állat lyukat ütött: azt a csiga gondos öltésekkel, a hogy a harisnyán szokták a lyukat bestóppolni, szépen befoldozta.

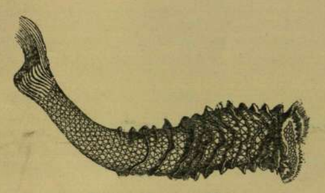

Euplectella aspergillum.

Hogyan jutott hozzá? Ez, a mi nem megy a fejembe!

Ellenben ott van a hatalmas *tridacna gigas:* elébb, mint öt éves gyermek, fodros fökötőcskéjével: egy kis bébé; másik példányban már huszonöt éves menyecske, ugyanannyi fodor a fejkötőjén, a hány az évszáma. Egy harmadik példányt, mely száz éves matrona lehetett, a

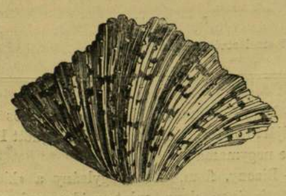

Tridacna gigas.

nemzeti múzeumnak adtam, annak ott külön vasállványt készittettek, ez két mázsát nyom. Ez a két teknőjét összecsapva, a közé akadt hajókötelet úgy vágta ketté, mintha bárddal csapták volna el.

A *turbo chryopomus* tökéletes aranynyal béleli ki a bejáratát, s hogy a tolvajok hozzá ne férjenek, csinál magának egy külön ajtót, melylyel a házát bezárja.

A *conus litteratus* valóságos irástudó: fekete chaldeai betükkel irja tele a házát, hosszú, tekergő sorban, s a tizenötödik sornál egy sor narancssárga rúnát fest közben, aztán folytatja meginta feketét. S ezt minden példány megtartja. Ki tanitja őt erre? Mikor nincs látása!

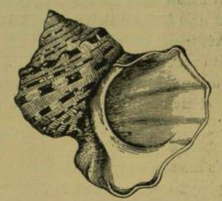

Turbo chryopomus.

A csigaházak leggyönyörübbike az *argonauta argo*. Ez már nem csiga, hanem fejlábas: ez

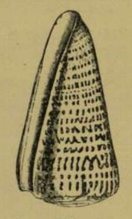

Conus litteratus.

már lát. Ez lehet a spiritiszta a tengerlakók közt. Fehér a héja, s olyan finom, mint a mézsejt, egy őskori gályát képez: fejlábai, köpenye a víz alatt propellerek, a teknőt felül viseli. Mikor aztán a tenger szinére feljön, a napsugárban kéjelegni, akkor megfordítja a teknőjét, lesz belőle hajó, köpenyét kifeszíti, lesz belőle vitorla, a csápjaival kormányoz: a szél sebesen röpíti tova, mint egy gályát a sík tengertükrön; a vitorla rózsaszín, az evezők karmazsinveresek. Tündérjáték!

S ezeknek a gyönyörü lényeknek milyen élettörténete van! — No, de elég volt ennek a leirásával egy kiadót megnyomorítani! — Elég volt már a csigákból: — lássuk már inkább a békát!

Hát hiszen, — csigalépéssel bár, — de folyvást előrehalad a mi történetünk. Tudniillik, hogy mind ezen tengeri csodák megismerésében nekem folytonos segitségemre volt az én tisztelt barátom, doktor Bonafides, a ki azontúl is folytonosan feljárt Bécsbe, s nekem onnan hordott haza (jó pénzért) újabb meg újabb ritkaságokat.

A legutolsók egyike volt a csodálatos állatnövény: az *actinia*, a *tengeri tulipán*.

Ez az én doktor barátomnak épen az ellenkezője. A vegetarianus egy olyan állat, a mely növényt eszik, az actinia pedig olyan plánta, a mely állatot eszik. — Én természetesen csak a csonttá alakult hüvelyét kaphattam meg: magáról az élő lényről sokat beszél *Oken* és *Lamarck*. Növény az, mely gyökerével odatapad a sziklához s ott marad, a míg jónak látja. A nyiláson előjön egy gyönyörü tulipán, a virágos kertek

Argonauta Argo.

minden pompájával kérkedő: czafrangjai, mint a virágkelyhek hímszálai és bibéje. Mikor aztán egy repkedő tengeri pók rászáll a mozgó virágkehelyre, azt hivén, hogy az ennivaló préda, a tengeri tulipán kelyhe egyszerre körülburkolja, behúzza a hüvelyébe s kiszivja a velejét, a héját kidobja. Az actinia azonban azt is megteszi, mikor megéhezik, hogy kihúzza magát a szikláról, a melybe megfészkelt, s odább megy (egy virág, a ki megy!), fölkeres egy osztrigatelepet, oda bekvártélyozza magát, s aztán az osztrigá-

R. Hirsch Nelli rajza.

Az egyiknek a fején volt egy fehér kásztor-czilinder, a másikén egy structollas pamela-kalap.

Actinia.

A vacsoránál természetesen szó sem volt burgonyáról és retekről, az én vegetariánus doktorom beérte az özgerinczczel és strassburgi pástétommal is, s a rénusi lazaczot sem tartotta eretnekségnek.

Egy kis időre a vereshajú hölgy eltávozott a czellából, otthagyva a kalapját, mantillját, visszatérés zálogául. Én ez időközt felhasználva, azt kérdeztem Bonafidestől:

— Hát azt az *actiniát* mikor nézzük meg, a ki osztrigákat eszik?

Nagyot nézett reám azokkal a békaszemeivel.

— Hát *nem láttad?* Itt a szemed láttára hörpölt fel két tuczat *osztrigát.*

— Hát ez a te eleven *actiniád?*

Ezért aztán megint csak engemet nevettek ki.

— De el ne mondd ezt odahaza a *denevéremnek!*

*

Hogy is mondja a seregélyem:

«Tu spitzpúb! wo warst du?»

No már most megtanultam, hogy mi az amfibium?

Az a ki Budapesten szárazföldi állat, Bécsben pedig vízi állat.

Mégis csak tanul az ember valamit a békától.

. . . . . .

Ez a kettős élet folyt így szépen éveken át, variácziókkal.

Míg egyszer aztán Bonafides barátomat egy ilyen lucullusi lakoma után hirtelen megütötte a guta s nyomban mind a két életével leszámolt. Hivatását teljesítve halt meg, mint egy hős a csatatéren.

A biztosító társaság harminczezer forintot fizetett az özvegyének.

A gyászoló özvegy pompás síremléket emeltetett a számára, egy fekete obeliszket, melyre egy gyászoló hölgyalak borúl: bizonyosan az ő saját képmása.

S az obeliszkre ezen szavakat vésette fel arany betűkkel:

«*A leghívebb férjnek.*»

(A mit bizony megérdemelt.)

És még e szavakat:

«*Hasznos volt az élete,*
Szép volt a halála.»

(Ezt is megérdemelte.)

Hanem a bolond kőfaragó összetévesztette a két szót s így faragta ki: «*Szép volt az élete s hasznos volt a halála.*»

(No, ezt még aztán igazán megérdemelte.)

kat szépen kieszegeti a kagylóikból, a hányat csak elérhet. Valóságos gourmand!

— Ejh! De szeretnék én egyszer egy ilyen eleven tengeri tulipánt látni, a ki csigákat eszik! Mondám én az én doktoromnak.

— Bécsben láthatnál: ott van.

. . . . Ez alatt aztán bekövetkezett az idő, hogy Bécscsel kibékültünk, s egyszer csak engem is felküldtek Bécsbe, hogy hallgassam meg a közös hadügyminiszter exposéját.

De nem voltam én olyan kíváncsi az Uchatiuságyúk öntésének titkára, mint az eleven *tengeri tulipánra.*

— Ha akarod, hát én elvezetlek oda, a hol az látható, — ajánlkozék doktor Bonafides, a ki szintén Bécsben járt a preparált csontvázaival.

Találkát adtunk egymásnak szinház után a Sachernél.

Az *actinia* szereti a gázvilágitást.

A híres és drága vendéglő éttermébe megérkezve, kérdezősködtem doktor Bonafides után. A pinczér rögtön útbaigazított. Itt vacsorál egy chambre separéban. Bebocsátott a cella ajtaján.

Vidám kaczagás hangjai fogadtak.

A terített asztal mellett ült a pamlagon az én Bonafides doktorom, s ugyanazon pamlagon egy aranyveres chignonnal ellátott fiatal hölgy, mind a ketten kalapfeltéve: az egyiknek a fején volt egy fehér kásztor-czilinder, a másikén egy strucztollas pamela-kalap, csakhogy a czilinder a hölgy chignonját diszité, a pamela pedig a doktor kopasz tarkóját takarta; — hogy különben is jó ismeretségben lehettek, azt onnan sejtettem, hogy épen akkor a pezsgős poharaikat koczintották össze. Aztán még egy pohárral az én egészségemre. Számomra is volt terítve.

Hát én bizony nem szaladtam el. Csak a kalapomat biztosítottam a szék alá téve.

Még a vacsora elején voltak: — az *osztrigánál.* — Én még akkor az osztrigát a világ sürü kincséért meg nem ettem volna. Egy eleven állatot lenyelni! Hát eleinte csak a nézésnél maradtam.

Hanem a vereshajú hölgy hatalmasan tudta az osztrigát fogyasztani. A magáén kívül még a nekem hozott tuczatot is behörpentette.

Nagyon vidám kedélyü, mulatságos hölgy volt. Pompás adomákat tudott, nagy chic-kel, előadni a legfelsőbb tizezrek világából s azokról a deszkákról, a melyek a világot képviselik.

R. Hirsch Nelli rajza.

A gyászoló özvegy pompás síremléket emeltetett a számára.

ZÚDORÉK.

Regény egy kötetben.

Irta GYARMATHY ZSIGÁNÉ.

(Folytatás.)

IV.

Tehát Ilon nem tálaltatott és Zúdor el nem palástolható idegességgel tekintett rá. Nem, nem így nézett eddig az édes apja! És lopva fürkészte az apát, a mi épen nem enyhitette annak az idegességét. Nagyon szereti a leányát, de miért nézi őt annyit? Az utóbbi időben mindig így tesz . . . ha ő el akar valamit rejteni, ne kutassa azt senki! Ingerültség töltötte el. A leány tekintetében szeretet, félelem és végtelen szeliditség sugárzott felé: megkapta a szivét. Hozzálépett, vállát érintette:

— Nos, Ilonkám, megérkezett-e a hugod?

— Meg, édes apa . . . de egy kissé poros . . . mindjárt itt lesz . . . Aztán nagyon megnőtt Piri, úgy-e nagymama?

— Bizony, fiam, kész nagyleány a «kicsi» és . . . és épen olyan, mint az édes anyja volt. Az apa összerezzen és elfordul; Ilon látja s valami névtelen félelem tölti el. Aztán nyugtalanitja, hogy huga miért nem jő már? Utána megy. Piri a tükör előtt áll és elégülten szemléli fiatal szépségét. Puha, világos ruhája odatapad nyulánk csipőjére; de vállán és karján a pompás csipkefelhő nem tapad, hanem hullámzik minden mozdulatra. Néha egy pillanatra elfedi a kis lány mellére tüzött almavirág bokrétát, de egy kecses mozdulatra a csipkehullám másfelé habzik s ismét lehet látni a fehér bokrétát rózsaszines hamvával, még azt is ki lehet venni, hogy a szirmok mint rezegnek egy nyughatatlan szivecske dobbanásaira.

— Gyorsan, gyorsan, Piri! Apa vár és őt nem

Neogrády Antal rajza.

— Hiszen, édes apa, ismerem őket!

szabad ingerelni. — Megragadja karját és úgy röpíti magával.

A nagy termek között legnagyobb az ebédlő s annyira ódon, hogy benne a mult században képzeli magát az ember. A nehéz tölgyasztalt ezüstfényü kamuka borítja. Tömör ezüst, sokkarú gyertyatartó van végig rakva az asztalon, de a gyertyák világa nem nagy tért világit be az asztal körül és csak összefolyó körvonalai tünnek fel a nagy ódon szekrényeknek, melyeken egy-egy világosabb csik rezeg: a mély nagy ablakokon besütő hold fénye.

A terített asztal tömör ezüst tárgyai között egy pünkösdi rózsa-bokréta illatoz és teszi még ódonabbá a «palotá»-t.

A ház ura nem várt leányaira, kivezette édes anyját, de mikor az asztalfőhöz értek volna és az öreg legény épen kihúzta a széket, hogy a matróna leüljön, rontott be Piri. Egyenesen apjához futott, megölelte és csókra nyújtotta a száját; az apa megérintette a homlokát és a korosabb leány megdöbbenve nézett. Hát az apja Pirit sem csókolja meg? De hát mi lelhette az ő édes jó apját? És erre az estére ismét volt min tépelődjék.

Zúdor szól:

— Nos, Piri, hadd mutassam be a vadásztársaimat. — Két duzzadt arczú, kiülő szemű, kamáslis ifjúra mutat: — A Zsomby fiúk. — Aztán egy megtermett, szelid, kissé korosabb fiatal emberre: — Daczó Pali . . .

— Hiszen, édes apa, ismerem őket! — És rájuk mosolyog.

— Igaz, de vannak itt, a kiket nem ismersz. Báró Tarczyt nem ismerheted, — s erre meghajtotta magát egy delitermetü, ragyogó tekintetü ifjú, — és nem ismerheted Gecsy Ödön tiszteletes urat sem . . .

A kis leány összerezzen és az almavirág néhány szirma a földre hull. De az első bemutatásoknál ilyesmire senki sem figyel, és ha akkor, az első pillanatban nem vettek észre semmit, később ugyan mind figyelhetik, mert Piri épen olyan közönyös a lángoló tekintetü, halvány ifju paphoz, mint a piros pozsgás két Zsombyhoz, s épen olyan neveldei illemmel jegyzi meg az egyiknek, hogy: — A mamájok hozott haza, — mint a mily könnyedén tudakozza, hogy: — Hát itt új pap van? Szegény öreg pap, már meghalt?

Helyet foglalnak; Piri mellé Tarczy Béla jut. Az öreg inas szép fiatal leánya behoz két tele tálat, egyiket az apja veszi át és a nagy ebédlőt egy pillanat alatt betölti a sült császármadarak és szalonkák illata. A vadásztársaság jó étvágygyal költi a pompás vacsorát; csak úgy a nyársonsült ropogós malaczot, mint a feslős kürtős kalácsot (mert egy «palotá»-ban, azaz egy erdélyi úri ebédlőben, kürtős kalács nélkül csak nem lehet vendéglátás?) Sinkó uram pedig alig hogy győzi töltögetni a csillogó borokat.

Tarczy bárót egészen elbájolta a szomszédja és érdeklődve hallgatja azt a kedves, ártatlan csevegést, melyben a neveldei leánykák páratlan ügyességgel tudják adni a naivot, a szendét.

Nagymama odafordul Daczóhoz és halkan mondja:

— Nézze csak azt a Tarczyt, épen oly pompásan tud meghallgatni valamit, mint a mily érdekesen szokott beszélni. Nagyon derék fiú . . .

— Legderekabb az egész világon! Száz derék emberben nincs annyi becsülni való, mint benne egyedül! — És szeretettel néz a báróra, miközben félig tölti poharát s vissza nem fojtható lelkesültséggel köszönt:

— Éljen az a mágnás, a ki komoly tanulással utat tört magának ősei birtokáig . . . a ki tudott dolgozni, a ki most tud úr lenni, éljen Tarczy Béla!

Piri is előre tolta poharát, hadd töltsenek bele, mert kocczintani akar. Kocczintott is, ivott is.

A pap azzal az ő égő és égető tekintetével nézett rá, aztán a szomszédjához, Sinkóhoz fordult, s halkan kérdezte:

— Miféle különösebb érdemei vannak a nemes bárónak?

Az agglegény röviden felelt:

— Munkával szerezte vissza azt, a mit édes apja elpazarolt.

— S ezért dicsőíti úgy az a jámbor fiú?

A háziúr mosolyogva szólt oda Daczónak:

— A kit te szeretsz, Palkó öcsém, meg van az szeretve! De az is igaz, hogy a szived tudja, merre forduljon a rokonérzésével . . .

— A gyermekek és a bolondok meg szokták érezni, hogy ki a jó ember, — sugja oda Sinkónak a pap, — pedig Daczó már nem gyermek . . .

Piri, a mint édesen cseveg Tarczyval, folyton fürkészi a nénje arczát: mily nyugodt és szép . . . felette szép! Aztán gyermekes csintalansággal néz a báró szemébe:

— Úgy-e maga is rendkívül szépnek találja Ilonát?

— Nagyon szépnek, de nem szebbnek, mint a hugát.

Csak ezt akarta tudni. Érzi, hogy igazán mondja, s ez neki elég. (Folyt. köv.)

UTAZÁS EGY JOGVÉDŐVEL.

Életkép.

Irta MARK TWAIN.

(Folytatás.)

Mikor a kocsiról leszálltunk és gyalog haladtunk lakásunk felé, még sem állhattam meg, hogy így ne szóljak hozzá, miközben kezemmel önkénytelenül azt a mozdulatot utánoztam, a melylyel az őrnagy az első ficzkó nyakát megragadta:

— Valóban, ez jó diplomácziai fogás volt, — három igen jó diplomácziai fogás.

— Ez?! Ez nem volt diplomáczia. Ön nagyon téved. A diplomáczia egészen más dolog. Ebben az esetben nem lehetett volna a diplomáczíát alkalmazni, — ezek a gazemberek nem értették volna meg. Ismétlem, ez nem volt diplomáczia, ez erőszak volt.

— Akármi volt, — mondám erre én, — ön helyesen cselekedett.

— Arról meg vagyok győződve. Ebben az esetben az erőszak ép oly szükséges, mint jogos volt.

— És ugyan, ha szabad kérdenem, gyakran alkalmazza ezt a — második módszert?

— Oh, nagyon ritkán. Minden öt-hat hónapban egyszer.

— S nem félt, hogy valami bajok eshetik — azoknak a . . . ?

— Bajok?! Hát nem vette ön észre, hogy én mind a hármat úgy lódítottam ki, hogy ne a sinekre, hanem azokon kivül és ne fejre, hanem hasra essenek?

Ezt ugyan nem vettem észre, de hát szivesen elhittem neki, részben a magam megnyugtatására . . .

Másnap délután indultunk Bostonba. A váróteremben, a hol vonatunkra várakoztunk, egy falusias kinézésü, halvány öreg úr ötlött szemembe, a ki épen a terem ajtaja mellett üldögélt s egyik lábával az ajtót kissé kitámasztva tartotta, hihetőleg, hogy egy kis friss levegőt szíhasson, mert — meg kell vallani — a terem levegője telítve volt a különböző illatú füstök sürü fellegeivel. Egyszerre egy bérszolga sietett az ajtó felé, a hol az öreg szép csendesen üldögélt. Úgy látszik a szolgának épen olyan sürgős dolga lehetett, mint a milyen haragos kedélye, legalább a szegény öreg mellett elhaladva, erre nem épen barátságos pillantásokat vetett, s maga után oly erővel csapta be az ajtót a szegény öreg úr lábára, hogy az fájdalmasan szisszent föl. Némelyek nevetni kezdettek az utasok közül, az öreg úr pedig elrestelte magát s kissé távolabb ült az ajtótól.

Az öreg ur kissé távolabb ült az ajtótól.

Nem sokára egy vasuti alkalmazott, portás vagy más efféle, jött be a terembe.

— Portás, — szólítá meg az őrnagy, — hol és kinél kell az embernek bejelentenie, ha valamelyik vasuti hordár ellen van panasza?

— Mi baj van? — kérdé a vasuti.

Az őrnagy elmondá, mi történt a szegény öreg úrral. A vasutasnak, úgy látszék, tetszett a történet.

— Azt tetszik mondani, — mondá, — hogy

— Én mindent közérdekből teszek!

a szolga nem szólt semmit, csak becsapta az ajtót annak a tisztelt úrnak a lábára . . .

— Nem szólt az egy szót sem, — felelé az őrnagy, mintha azt akarná ezzel mondani, hogy a szolgának, ha már olyan nagyon sietett, hogy nem érkezett rá az ajtót szépen lassan tenni be, legalább figyelmeztetnie kellett volna az öreg urat, hogy vegye onnan el a lábát.

— Sajnálom, uram, — mondá a vasuti ember, — de akkor mi alapja lehet az egész panasznak, ha a szolga egy szót sem szólt. Ha ön panaszra megy, hogy egy vasuti szolga megsértett egy urat, legelőször is azt fogják kérdezni öntől, hogy hát mit mondott az illető szolga. Ön maga beismeri, hogy semmit. A vasuti szabályzatok büntetést írnak elő arra az alkalmazottra, a ki durván, gorombán szól vagy felel az utasoknak. Egyéb semmi. Ez esetben tehát a panasznak semmi alapja sem lehet.

A közönség helyeslő morajjal kisérte a vasuti ember bölcs beszédét. Az őrnagy azonban nem hagyta magát sodrából kihozatni:

— Ez esetben tehát nem az illető szolga eljárásában van a hiba, hanem a vasuti szabályzatok hiányosságában, melyek a tettlegeskedést a vasuti alkalmazottaknak a közönség irányában, s remélem viszont is, megengedik. Szerencsére ép egyik ságoromhoz utazom, a ki benn ül ennek a vasut-társaságnak az igazgató-tanácsában s így módom lesz az intéző körök figyelmét mihamarább felhívni erre a kis — elnézésre, és remélem, nem fogok eredménytelenül fáradni . . .

A vasuti ember jó kedve mintha kissé megcsappant volna.

— Méltóztassék elhinni, — mondá meglehetős alázatosan, — hogy egy ilyen csekélység miatt nem érdemes uraságodnak magát s a mellett még az illető igazgató-tanácsos urat is fárasztania. A vasuti bérszolgák az én felügyeletem allatt állanak és én azonnal előteremtem az illetőt s elégtételt fogok szolgáltatni a nagyon tisztelt úrnak, csak úgy — rövid *szóbeli* úton . . .

Néhány pillanat mulva a portás az illető bérszolgával jött vissza, a kit előttünk szidott jól össze, mire az nem késett magát mentegetni s kérni az engedelmet a «megsértett» öreg úrtól . . .

A mikor a vasuti kocsiban ültünk, az őrnagy így szólt hozzám:

— Lássa uram, a mit tettem, azt nem személyes ellenszenvből vagy boszúvágyból tettem, hiszen engem nem bántott senki sem, hanem tisztán közérdekből. A legtöbb utas, csupa kényelemből, szó nélkül türi a vasuti alkalmazottak udvariatlan magaviseletét, sőt gorombaságait. Nehogy az elégtételszerzés valami kis fáradságukba vagy utánjárásukba kerüljön, inkább elhallgatják, sőt el is titkolnák, hogy valami

Az őrnagy ságorai.

sérelem esett rajtok. Nagy szerencse az egész közönségre nézve, hogy akad egy-egy olyan ember, a ki valamennyijök helyett sorompóba lép, hogy egy kissé letördelje ezeknek a vasutasoknak a szarvait.

— De hát, ha szabad kérdenem, — mondám én, — csakugyan van önnek egy ságora az igazgató-tanácsban?

— Mindenféle igazgató-tanácsban, a mi csak létezik, ha a közérdek úgy kivánja.

— Igen nagykiterjedésű rokonság, — mormogtam én a fogaim között . . . (Vége következik.)

A Franklin-Társulatnál Budapesten megjelent, és minden könyvkereskedésben kapható:

A magyar nők házi naptára

1896-ik szökőévre.

Szerkesztette

BENICZKY IRMA.

Huszonnyolczadik évfolyam.

Sok képpel.

Ára füzve 40 krajczár.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvárusnál kapható:

TOMPA MIHÁLY

VIRÁGREGÉK

NYOLCZADIK KIADÁS.

Nyolcz színnyomatú képpel.

Atlaszra nyomatott színnyomatú díszkötésben 8 frt.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

AZ EURÓPAI KÖZJOG

egy alkotmányos garantiája.

(ALKOTMÁNYJOGI ÉRTEKEZÉS)

Irta

gróf VIGYÁZÓ FERENCZ.

Ára füzve 3 frt.

ZILAHY ÁGNES-féle

Gazdasszonyok Naptára

ára 50 kr.

Megrendelhető a «Pátria» társulatnál Budapest üllői-ut 25.

Tartalmából kiemelendő, hogy van benne:

Szakácskönyv

(egy évre szóló étlap, a hozzávaló utasitásokkal együtt).

Szépirodalmi közleményeit és irányczikkeit irták:

Dr. Jókai Mór (Nők a tűzhely mellett — 10 egész oldal), Herczeg Ferencz, Zempléni Árpád, Bródi Sándor, Bársony István, Zilahy Ágnes, Czikle Valéria, Ambrus Zoltán, Tóth Béla, Gárdonyi Géza Heltai Jenő.

A főváros legszebb látványossága

az Andrássy-út végén

Feszty Árpád óriási körképe:

a

magyarok bejövetele

Ez a kép három évig készült, s a magyar festőművészet legnagyobb alkotása. Egy 1800 □méternyi, e czélra szőtt vásznon s a hozzá épitett köralaku palotában a magyaroknak a volóczi völgybe való beérkezését tünteti fel.

A kép szembetünő részei:

1. Árpád és a vezérek.
2. A harcz a szláv had maradékával.
3. Latorcz és a fogoly szlávok.
4. A fejedelem-asszony és a magyar nők bevonulása az ökrös szekereken. Előttük a pogány oltár a rajta haldokló szláv pappal.
5. A nőrablás. 6410
6. A pogány magyarok fehérló-áldozata. A táltos, a kádár, tánczos leányok, bonczok, igriczek és dobosok csoportja.
7. Sátorverő magyarság.

A háttérben a beregi rónaság, Lovácska, a munkácsi várhegy, a Latorcza folyó, az Istenhegy, Pálhegy, Szarkahegy stb. mérföldekre terjedő messzeségben látható.

Látható délelőtti 9 órától esti 6 óráig.

Este villamvilágitásnál.

Belépő díj 50 krajczár.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

gyorsan alakítja át egy társulat, mely *panoptikumot* rendez ott, viaszbábok kiállítását, egyéb látnivalókat. *A műcsarnok* utolsó tárlatából a nemzeti muzeum képtára számára csakugyan megvásárolták, *Stuck* Ferenczet, a német szimbolista festőnek «*Sphinx*» ezimű képét, melynek megvételét a közoktatásügyi miniszter kezdetben ellenezte. A képvásárló bizottság újabb fölterjesztésére azonban belenyugodott, hogy 8000 frtért megvásárolják. A festmény értéke a kiállitás katalogusában 14,000 frtra volt téve. Megvették még a külföldi művek közül a muzeum számára *Brown* Thomas Austen állatképét, a «Friss fekvőhely» et, mely vizfestmény.

Budapesti czim- és lakjegyzék, a főváros lakóinak, üzleteinek és foglalkozási viszonyainak e nagy lexikona, IX. évfolyamában jelent meg Janszky Adolf szerkesztésében, a Franklin-Társulat kiadásában. — Ára kötve 6 frt.

Ezen IX. évfolyam a millenniumi kiállításra való tekintettel az előző évfolyamoknál jóval bővebb és mintegy 28,000 új czímmel szaporodott. Hogy e mű legújabb kiadása mily lelkiismeretesen van összeállitva, kitünik azon körülményből, hogy jelenleg 65 iv tartalommal jelenik meg, míg IV. évfolyamában alig 34 ivből állott. A gazdag tartalom a következő: Az utczák, utak és terek teljes jegyzéke (fekvésük meghatározásával), a szinházak nézőtereinek helyrajza, teljes házjegyzék (a helyr. és házszám, valamint a tulajdonosok neveivel), tiszti czímtár (a fővárosban székelő összes hatóságok, testületek, intézetek, iskolák, egyletek, fürdők, gyógyintézetek, közlekedési vállalatok stb., hiteles adatok alapján). a budapesti és újpesti bejegyzett összes czégek (a czégtársak, üzletnem és czim megjelölésével), gyárosok, iparosok, kereskedők, mérnökök, orvosok ügyvédek stb. jegyzéke foglalkozás szerint és betürendben, végül teljes lakjegyzék.

A népszinházban a mult héten adták egy fiatal író első szinművét, a mely tetszést aratott és folyton telt házakat csinál. A darab czíme «*A három Kázmér*»; tehetséges szerzője Beöthy László. A sikerült bohózatról közelebb tüzetesben fogunk szólani.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia jan. 27-ikén összes ülést tartott b. *Eötvös* Loránd elnöklete alatt.

Dr. *Thanhoffer* Lajos emlékbeszédet olvasott föl az akadémia néhai külső tagja, Hyrtl József hires bécsi egyetemi orvostanár fölött, ki Magyarországon, Kismartonban született 1811-ben. Már 26 éves korában Prágában tanította mint rendes tanár az anatómiát s 34 éves korában a bécsi egyetemen elnyerte a rendes anatómiai tanszéket. Előadásaira ugy tódultak, mint valami érdekes szindarab megnézésére. Elmondja azután, mennyire elterjedt Hyrtl könyve az anatómiáról, hogy szerette és becsülte a magyarokat s hogy jótékony czélokra hagyta jelentékeny vagyonát.

Az emlékbeszéd után folyó ügyek következtek. Bejelentette *Szily* Kálmán főtitkár *Karvassy* Ágost levelező tag halálát, majd jelentette, hogy az Akadémia emléktáblával fogja megjelölni a házat, a melyben *Czuczor*, a költő és nyelvész meghalt Budapesten. Végül az 1895-iki számadásokat és a *költségelőirányzatot* 1896-ra mutatta be. Az *akadémia vagyona* a mult évben 19,000 forinttal gyarapodott, az összes vagyon 2.536,000 frt, a melyből 1 millió az akadémia palotájában fekszik. Az akadémia a mult évben irodalmi vállalatok segítésére 24,000 forintot fordított, nyomtatványokra kiadott 28,000 forintot, eladott könyvekből bevett 21,000 forintot. Költségelőirányzat 1896-ra: bevétel 165,800 frt, kiadás 168,565 frt.

A Kisfaludy-társaság jan. 29-iki ülésén *Gyulai* Pál elnökölt s nagy hallgatóság jelent meg.

Radó Antal az olasz újabb irodalom egyik kitünőségéről, *Manzoniról* tartott felolvasást, kinek «Jegyesek» czímü regényét kétféle fordításban s több kiadásban ismeri a magyar közönség is. Manzoni Lombardiában, Milanóban élt, a hol az osztrák czenzura ép úgy nyügözte az irodalmi termékeket és szabad szellemet, mint az ötvenes években Magyarországon. Ez alkalmat nyujtott Radónak, hogy az olasz és magyar romanticizmusról összehasonlitást tegyen. Az osztrák reakczió elleni küzdelemnek Olaszországban ép úgy, mint nálunk az irodalom volt leghatalmasabb fegyvere; mindkét országban főkép a nemzeti érzület erősbitésére alkalmas elemeket vették át a német romanticizmusból, s ép azért a mi romantikusaink épúgy ki voltak téve a czenzura zaklatásainak, mint az olasz romantikusok. Radó köztetszésre talált felolvasása után *Szász* Károly lépett a felolvasó-asztalhoz, hogy több müfordítást mutasson be. Először *Lőrinczi* Lehr Zsigmondnak, a korán elhunyt müfordítónak hátrahagyott számos fordításából mutatott be nehányat a Byron «Zsidó dalaiból». Ezután felolvasta *Mazuránics* Iván volt horvát bán «Csendics Szmaga Ága» czímü költeményének egyik legszebb részletét. A horvát költeményt dr. Margalics Ede fordította magyarra.

Két kaszinó közgyülése. Január 26-ikán a főváros társaséletének két nevezetes tényezője, két elkelő egyesülete: a *nemzeti kaszinó* és *országos kaszinó* tartotta közgyülését.

A nemzeti kaszinó közgyülése *Szlávy* József koronaőr elnöklete alatt ment végbe. *Ilk* Mihály titkár adta elő az évi jelentést, mely szerint a kaszinónak 723 tagja volt. A mult évi bevétel 165 és ½ ezer frt, a kiadás 139 és ½ ezer frt, a felesleg pedig 25 és ½ ezer frt volt. Az igazgatóság ajánlotta, hogy az ezredévi ünnepélyre *tizezer forint* alapitványt szavazon meg a közgyülés müvelődési ezélra. A közgyülés egyhangulag meg is szavazta. Aztán a *Széchenyi-lakoma* szónokát jelölték ki b. *Vay* Béla főrendiházi alelnök személyében. A választmány kiegészitésére beadott szavazatok eredményét febr. 2-ikán hirdetik ki. Akkor lesz a Széchenyi-lakoma is.

Az országos kaszinó közgyülése délután volt, az ogyesület Kossuth-utczai pompás palotájában melybe pár héttel ezelőtt költöztek be. A közélet sok jelese jelent meg, köztük *Wekerle* Sándor, ki e kaszinónak évek óta igazgatója.

Gr. *Széchenyi* Béla, mint közgyülési elnök üdvözölte a tagokat az uj palotában, s köszönetet mondott az igazgatónak a szép eredményért. Az évi jelentés szerint a kaszinónak 1200 tagja van. Vagyona 832,426 frt. Az 1896-iki bevételek 92,960 frttal vannak előirányozva. A szavazásnál egyhangulag ujból igazgatókká választattak: *Péchy* Tamás, *Wekerle* Sándor dr. és *Teleki* Géza gróf. Esti fél 9 órakor a kaszinó fényes termében társas lakoma volt, melyen 250 tag vett részt. Az első felköszöntőt *Péchy* Tamás mondta, a királyra emelve poharát. *Wekerle* Sándor, a társaság hangos tetszészaja közepett beszélt. Kifejtette, hogy a kaszinó főczélja, hogy tagjai közt a lovagiasság, a finom modor kultuszát fejleszsze és hogy az önzetlenséget tegye a közpályán müködők ideáljává. E nemes tulajdonságok egyik megtestesitőjére, Apponyi Albert grófra emeli poharát. *Apponyi* elmésen és humorosan válaszolt régi politikai ellenfelének, a kivel, mint mondá, már oly sokat verekedett, több-kevesebb szerencsével. Wekerlére köszönti poharát. *Gulner* Gyula ki akarja egésziteni az Országos Kaszinó társadalmi missziójáról elmondottakat azzal, hogy magyar, sőt soviniszta legyen és hogy tőle telhetőleg nemzeti irányba terelje társadalmi és kulturális életünket.

MI UJSÁG?

A király febr. 23-ikán érkezik Cap-Martinbe, a királyné látogatására s két hetet tölt ott. Hire jár, hogy ő felsége találkozni fog *Faure* köztársasági elnökkel is, ki akkor Nizzát látogatja meg.

Rudolf trónörökös halálának évfordulója. Jan. 30-ikán mult hét éve Rudolf trónörökös halálának. A *német császár* az elhunyt trónörökös sirjára két méter átmérőjü koszorut küldött, a melynek fehér atlasz szalagján a következő felirás van: «A hü barátnak — II. Vilmos császár.» Győrből nagyobb katonai küldöttség ment Bécsbe a 19-ik gyalogezredtől, a melynek Rudolf trónörökös volt a tulajdonosa. A küldöttség szép nagy koszorut tett le az elhunyt trónörökös koporsójára. A *király*, mint hét esztendő óta mindig e napon, most is lement a sirboltba fia koporsójához, s csöndes imába merült. Kilencz órakor *Lajos Viktor* főherczeg is megjelent a sirboltban és pompás koszorut tett le, a mely a Vilmos császáré mellett van és a mellett a babérkoszoru mellett, a melyet az özvegy trónörökösné és kis leánya küldöttek Abazziából halottjuknak. — Vilmos német császár, mint Berlinből jelentik, Rudolf trónörökös halála napján látogatást tett *Szőgyény-Marich* osztrák-magyar nagykövetnél.* — A *budavári* királyi patota kápolnájában a gyászos évforduló napján egész délelőtt gyászmiséket tartottak.

Károly Lajos főherczeg és családja Egyiptomban. *Károly Lajos* főherczeg és *Mária Terézia* főherczegnő, a főherczegi családi többi tagjaival, az előre megállapított tervek szerint jan. 27-én reggel Alexandriába érkeztek, a honnan rövid időzés után *Kairóba* utaztak. A főherczegnő onnan azonnal elutazott Majláth grófnővel Gizehbe, a honnan *Assuanba* hajóznak, a hol Ferencz Ferdinánd főherczeg van. Oda e hó 30-ikán várták a főherczegnőt. *Károly Lajos* főherczeg egyelőre még Kairóban maradt leányával. Hir szerint azért nem utazik együtt Assuanba a főherczegi család, nehogy a beteg főherczeg, szülei és testvérei egyszerre való megérkeztére, az izgalom folytán nagyobb lelki rázkódtatásnak legyen kitéve. A főherczegi család valószinüleg február végéig marad Assuanban.

Mária Terézia főherczegnő udvarmestere. Bécsi lapok szerint a külügyminisztérium volt osztályfőnökét, *Cziráky* Béla grófot Mária Terézia főherczegnő udvarmesterének fogják kinevezni. E kinevezés oly értelemben való, hogy a főherczegnőnek, ki férjével egyetemben a *moszkvai koronázsnál* uralkodó családunkat fogja képviselni, szüksége leend egy udvarmesterre, kit kiséretének élére állitson. Erre az ideiglenes fényes állásra szemelték ki Cziráky Béla grófot. Minthogy azonkivül a *királynénak* megtámadott egészségi állapota meg nem engedi, hogy az egész nyarat Budapesten töltse s valószinüleg csak a kiállitás megnyitásának első napjait fogja körünkben tölteni: a királynét ugyancsak Mária Terézia főherczegnő fogja képviselni s *Cziráky* Béla gróf fontos tisztségét ezen idő alatt is megtartja.

László főherczeg szobra. *Strobl* Alajos szobrász László főherczeg gyászos halála után maszkot vett le a halottról. A halotti maszk mintája alapján elkészitette a fiatal főherczeg mellszobrát, a mint az a vánkoson pihen. A szobor két példányban készült. A főherczegi család most megbizta a művészt, hogy készitse el László főherczeg szobrát életnagyságban az alcsuthi kastély számára. Strobl a fiatal főherczeget vadászruhában fogja megörökiteni.

A nádor-család sirboltja. A budai királyi palota kápolnája alatt levő sirboltot *József* főherczeg freskókkal ékesiitteti. A munkát már a tavasz elején megkezdik. A napokban készült el *László* főherczeg külső nagy vörösréz koporsója, melyet legközelebb rendeltetési helyére visznek. A halottat egész csöndben, minden pompa nélkül helyezik el az uj rézkoporsóban, a melyet azután lezárnak. A kulcsot a királyi palotai plébánia-hivatalnak adják át megőrzés végett.

Gr. Zichy Jenő útja. *Zichy* Jenő gróf, a ki ez idő szerint Tifliszben tartózkodik, egyik budapesti ismerőséhez irt levelében elbeszéli, mint vadászott Miklós orosz nagyherczeggel a tatárok földjén.

Két nap alatt — irja — lőttünk 46 darab vaddisznót, egy 14 ágú szarvasbikát, 2 sakált, egy fáczánt meg egy nyulat. Sátrakban háltunk, hideget ettünk és ittunk; — volt ott farkas, vadmacska, nyul, vidra, saskeselyű. Folyvást lóháton mentünk; 100 hajtón kivül meg vagy 26 darab kolosszális nagyságú remek sárga-fekete vadászkutya — a német ugy nevezi, hogy hochstämmige Brackirhunde! A szarvasokkal (pedig sok volt) nem igen tudtunk boldogulni; majd mind visszatört és mert annyi volt a disznó, a kutyák mindig azokat hajtották. Pedig remekül hajtottak ebben az arasznyi hóban a kimerülésig! Tiflisben *Hadik* törzset, sőt *Csáky* családokat is leltem. Utammal — irja a levél végén — eddig nagyon meg vagyok elégedve. Megleltem Nalchik és Wladikawkas között a kis *digor*-törzset. Magyaroknak vallják magukat! Daghestánból — úgy reményem — egy hét alatt megint Bakun át visszatérek ide Tiflisbe; ekkor megint egy napra kimegyek Miklós nagyherczeggel a Kura tulsó partjára ép ilyen vadászatra.

80 éves püspök. *Kun* Bertalan, a tiszáninneni egyházkerület ev. ref. püspöke, e napokban töltötte be jó egészségben 80-ik születésnapját. Ebből az alkalomból valósággal elhalmozták a puritán főpapot szerencse- és üdvkivánatokkal ugy egyesek, valamint testületek. Legelől járt a miskolczi főgymnázium tanári kara. Az ország különböző részeiből is kapott Kun Bertalan szerencsekivánatokat.

Az ezredéves kiállitás hadügyi csoportja. A közös hadügyminisztérium rendeleti lapja január 29-ikén megjelent számának külön mellékletében ismerteti az ezredéves kiállitás hadügyi csoportját. Az ismertetés 54 nagy oldalt foglal el és részletesen szól a főcsoportnak minden egyes alcsoportjáról. E szerint a hadügyi csoport a kiállitásnak egyik legérdekesebb és legtanulságosabb része lesz, mely a hadtudománynak nemcsak fejlettségét, hanem évszázadok óta való fejlődését teszi szemléltetővé. A hadügynek az eddigi nagy kiállitásokon is jelentékeny helye volt, de bizvást mondhatjuk, hogy az ezredéves kiállitás ebben a tekintetben ritkitani fogja párját.

x— Zongorákat és pianinókat vásároljunk ott, a hol minden tekintetben megnyugtató garancziát kapunk. Mint ilyen elsőrendü bevásárlási forrást leginkább ajánlhatjuk Kereszthy minta-zongoratermeit Budapesten, Váczi-körut 21. sz. alatt. (Ipar-udvar.)

* minden párbun!!

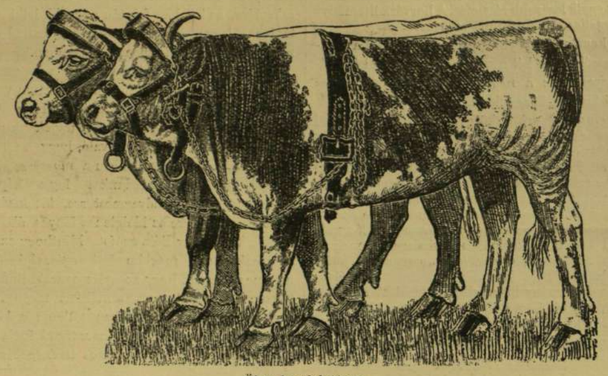

Ökör homlok-járom.

MUTATVÁNYKÉP A «POLITIKAI UJDONSÁGOK» GAZDASÁGI MELLÉKLAPJÁNAK LEGUTÓBBI SZÁMÁBÓL.

Tejgazdaság. Minden gazda tapasztalja, hogy télen az istállóban való etetés folytán teheneknél ugy a tej jósága mint a tejelőképesség csökken. Ezért nem mulaszthatjuk el a gazdálkodó urakat, a 40 év óta legjobb sikerrel használt Kwizda-féle korneuburgi marhatápporra — melyet Kwizda Ferencz János, cs. és kir. osztrák és román kir. udvari veterinárpreparatum szállító Korneuburgban készit — figyelmeztetni, mely mint eleségpótlék teheneknél a tejet javitja és a tejelőképességet fokozza.

HALÁLOZÁSOK.

Dulánszky Nándor pécsi püspököt jan. 29-ikén délelőtt temették. A pécsi püspöki lak kápolnájában jan. 27-ikén helyezték ravatalra az elhunytat, s a közönség folyvást tolongott a koporsó körül. A káptalanhoz számos részvétnyilatkozat érkezett. József főherczeg is táviratban fejezte ki részvétét. A temetésen a megye, a város küldöttséggel vett részt; a katonaság küldöttségét Schilippenbach vezérőrnagy vezette; a bíróságok, az izraelita hitközség, az egyesületek szintén megjelentek. A gyászszertartás előtt a vártemplomban reggel 8 órakor gyászmise volt. A kettős koporsóba zárt holttestet a palota előcsarnokában tették ravatalra. Kilencz órakor kezdődött a gyászszertartás. Hornig Károly veszprémi püspök végezte a szertartást, nagyszámú papság kíséretében. Vajda Odön zirczi apát és a fehérvári káptalan két tagja segédkezett a püspöknek. A beszentelés után nyolcz fiatal pap vállára vette a koporsót és az összes papság, valamint a gyászoló közönség kíséretében átvitte a vártemplomba; itt Hornig püspök ujból beszentelvén, a koporsót levitték a kriptába, a hol a főoltár alatt helyezték el.

Lichtenecker Rezső kapuczinus-rendü gyémántmisés pap, volt tartományi főnök, a zárai és krakói püspökségek tanácsosa, meghalt Pozsonyban, 85 éves korában. Született Pozsonyban, s 1829-ben a kapuczinus-rendbe lépett. 1835-ben pappá szentelték. 1872-től 1881-ig volt tartományi főnök, azóta a pozsonyi társházban lakott nyugalomban.

Elhunytak még a közelebbi napokban: gróf Stubenberg József, a főrendiház tagja, statjerországi főpohárnak, székelyhidi nagybirtokos, hol nagyon szerették rokonszenves modoráért, s hol mintagazdaságot folytatott és lótenyésztése is híres; az 1890-iki hadgyakorlatok alkalmával az ő kastélyának vendége volt a király; 72 éves korában, Meránban. — Dr. Rózsahegyi Aladár, a kolozsvári egyetemen az egészségtan tudós tanára, a társaselet kedvelt tagja, 41 éves, Kolozsvártt. — Grabovitz Gergely, az eperjesi kir. kath. főgymnasium nyug. tanára, 72 éves korában, Eperjesen. — Gaál Ferencz, Sopronmegye tiszteletbeli főügyésze, 52 éves korában, Kapuvártt. — Id. Serák József, Borsodmegye bizottsági tagja, 81-ik évében. — Friderici Rezső, tolnamegyei földbirtokos, Budapesten, 51 éves korában. — Locher Mihály, budapesti háztulajdonos és volt fővárosi bizottsági tag, 82-ik évében. — Atlasz Samu, fővárosi bizottsági tag, 60 éves, Budapesten. — Korenika László, régi honvédszázados, nyug. gazdatiszt, 82 éves, Lengyeltótin. — Fábián Ignácz, nyug. törvényszéki irodaigazgató, 62-ik évében, Szombathelyen. — Halácsy Kálmán, okleveles erdészmérnök, Nagy-Kőrös város erdésze, 61 éves. — Prindl András, m. kir. nyug. erdőmester, 79 éves, Nagy-Maroson. — Molnár Lajos, kántortanitó, 64 éves, Farkas-Zsaluzsányban. — Szerényi Géza, körjegyző, Róna-Patakon. — Brünauer Fülöp, a Jászság leggazdagabb polgára, 57 éves, Jászberényben. — Böthe Mózes, honvédszázados, 52 éves, Kolozsvártt. — Huber Béla, néhai Huber Béla gödöllői kir. főerdész fia, Vácz-Szent-László. — Huber József, mramoráki (Temes) kereskedő és birtokos, 38 éves, Budapesten, honnan holttestét Mramorákra szállitották. — Weinberger Ábrahám, szigorló orvos, 24 éves korában, Budapesten.

Özv. Hoffer Adolfné, született Horváth Mária, 71 éves korában, Kun-Félegyházán, hol nagy részvét közt temették el. — Özv. Brettschneider Jánosné, szül. Sauer Matild, 56 éves, Budapesten. — Özv. Tamási Antalné, szül. Szilágyi Zsuzsánna, 86 éves, Kolozsvártt. — Özv. Lázár Lajosné, életének 59-ik évében Pápán. A boldogultban Galamb József pápai ügyvéd, gróf Esterházy Móricz uradalmi ügyésze, anyósát gyászolja. — Bartal Jánosné, szül. Komáromy Anna, élete 79-ik évében Gödöllőn. — Özv. Szabó Józsefné, szül. kézdi-polyáni Kováts Teréz, élete 69-ik évében, Budapesten. — Matkovich Sarolta életének 21-ik évében Haliban. — Tahy Konstanczia, 54 éves korában, Gombán. — Özv. Winterstein Henrikné, szül. Herzfeld Fánni, 80 esztendős korában, Budapesten.

SAKKJÁTÉK.

1934. számu feladvány. Bayersdorfer A.-tól.

SÖTÉT.

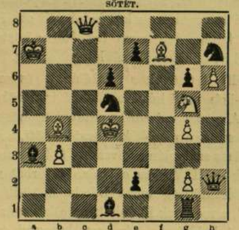

VILÁGOS.

Világos indúl és a negyedik lépésre matot mond.

Az 1925. sz. feladvány megfejtése Kohtz és Kockelkorntól.

Világos.	Sötét.	Világos.	a	Sötét.
1. Vf8—f7	Hg5—f7 : (a)	1. ---	---	Kd4—e5 : (b)
2. Be5—d5 +	--- Kd4—e4 :	2. Vf7—d5 +	---	Ke5—f6
3. Ff1—g2 mat.		3. Fe1—g5 mat.		

Világos.	b.	Sötét.
1. ---	---	Vh7—e4 :
2. Vf7—f4	---	t. sz.
3. Fe1—b2 mat.		

Helyesen fejtették meg: *Budapesten:* K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Eördögh János. — *Vaskapun:* Kováts Ferencz. — *A pesti sakk-kör.*

Szerkesztői mondanivalók.

Dal a szép szemekről. Egy rózsabimbót. Az előbbinek első versszaka szép, de a második nagyon erőltetett. Azt kivánja a leánytól, hogy nézzen mosolyogva rá, nehogy bútól eltorzult arczczal, mint szörnyü rém ijesszze álmát. A második vers utolsó strófája szintén nem mondható szerencsésnek, nem is említve, hogy egy pár sorban a szórend is fel van forgatva.

Az idei tél és a lábszánkózás. Köszönettel vettük, s legközelebb közölni fogjuk.

Ne mondd (Nekrasoff). A közlendők közé soroztuk.

Nem közölhetők: Csak a pacsirta. (A gyarló kidolgozás miatt olyan mint a csiszolatlan drágakő, értéktelen kovának látszik, pedig épen nem az.) — Künn és benn. Jól esik. Az estharangok. (Sokkal jobb formában is megvan.) — Zúgó árban. Viszontlátás. Margitszigeti emlék. (Nem egy értékes tulajdonság csillámlik fel benne.) — Szeretlek, mély gyász. Hűség. Elváláskor. Megengedted. (Elég ügyes, csakhogy kissé sikamlós.) — Furcsa zálog. (Izetlenség.) — Ne csüggedj. (Van benne pathosz, csak kidolgozása volna jobb.)

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 3-ik számában közölt képtalány megfejtése: *Az élet csak hangulat.*

Heti naptár, február hó.

Nap		Kath. prot. naptár	Görög keleti naptár
2	Vasárnap	E. S. Gy. sz. B. A.	21 G. Maximus
3	Hétfő	Balázs	22 Timoth.
4	Kedd	András, Veron.	23 Kelemen
5	Szerda	Ágota	24 Xenia
6	Csütörtök	Dorottya sz.	25 Hitt. Gergely
7	Péntek	Romul., Rik.	26 Xenofon
8	Szombat	M. János áld.	27 Ar. Ján. er.

Hold változás. Utolsó negyed: 6-án éjfélután 1. ó. 54. p.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós.
(L. Egyetem-tér 6. szám.)

Selyem-damasztok 65 krtól 14 frt 65 krig méterenkint — valamint fekete, fehér szines **Henneberg-selyem** 35 krtól 14 frt 65 krig méterenként sima, csikos, koczkázott, mintázott, damaszt stb. (mintegy 240 különböző minőség, 2000 szin és mintázatban stb.) megrendelt áru **postabér és vámmentesen a házhoz szállitva mintákat postafordultával küld: Henneberg G. (cs. és k. udvari szállító) selyemgyára Zürichben.** Svájczba czimzett levelekre 10 kros, levelező lapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven irt megrendelések pontosan elintéztetnek. 6575

„EGYETÉRTÉS"

POLITIKAI NAPILAP.

Csávolszky Lajos, felelős szerkesztő. | 1896. XXX. évfolyam | Kossuth Ferencz, főmunkatárs.

Az Egyetértés nem dolgozik a hatásvadászat olcsó eszközeivel, hogy magának egyszerre, tömegesen csakhamar ujra elmaradó, uj előfizetőket szerezzen, hanem mindenkor kellő szinvonalon álló közleményei, gyors, pontos és minden tekintetben megbizható tudósításai által iparkodik régi, jó hirnevét mint hazánk legelső rangu napilapja állandóan fentartani, hogy ez uton ne csak régi előfizetőit kapcsolja állandóan magához, hanem közönségét uj hóditások által évről-évre maradandóan meg is szaporitsa.

Hogy ezt a czélt elérjük, erre nézve legnagyobb támaszunk a lap nagy terjedelme. Az Egyetértés egyetlen egy oldalon majdnem annyi betüt képes közölni, mint a kisebb lapok három egész oldalon s igy az Egyetértés egy rendes 8 oldalos lapja annyi közleményt tartalmaz, mintha a kisebb lapok 24 oldalon jelennek meg, a mi ugyancsak csak ünnepnapokon történik. Ilyenkor az Egyetértés 12—20, illetőleg a kisebb alakban számitva 36—60 oldalnyi terjedelmü.

Csakis a lap ily nagy méretei teszik lehetővé, hogy az Egyetértés mindenről oly bő és részletes tudósításokat közölhet, a milyeneket egy más lap sem nyujthat közönségének. Igy általánosan ismeretes, hogy az Egyetértés **országgyülési tudósításai** e nemben a legtökéletesebbek, nemcsak a tudósítások kimeritő volta folytán, hanem annál a tárgyilagosságnál és részrehajlatlanságnál fogva is, mely e tudósításokat minden pártszinezetü olvasó előtt is élvezetessé teszi. Egy másik nagy erőssége a lapnak rendkivül bő **tárcza- és regényrovata.** Az Egyetértés állandóan két kitünő regényt közöl egyszerre, részint eredeti, részint a modern világirodalom remekeiből válogatva elsőrangu műfordítók fordításában. Az egy év alatt közölt regények 400—500 nyomtatott ivre, vagyis 40—50 rendes regénykötetre rugnak. Ily 40—50 kötet regény bolti ára legalább ugyanannyi forint. Ha most még tekintetbe vesszük az Egyetértésnek mindenkor közéletünk kitünőségei és elsőrangu publicisták által irott **vezércikkeit** és egyéb **politikai közleményeit, bő hirrovatait, eredeti táviratait** az ország és a világ minden részében levő saját leveleztőtől, továbbá a vasárnaponkint megjelenő s egy-egy szakiapot pótló «Irodalom», «Tanügy» és «Mezőgazdaság» czimü országos hirü rovatokat s végül az Egyetértés legjobban informált **közgazdasági, ipar és mezőgazdasági** rovatait és megbizható tőzsdei tudósításait, bátran mondhatjuk, hogy az Egyetértés a hazai sajtónak egyetlen organuma, mely az intelligens közönség minden osztályának igényeita legteljesebb mértékben kielégiteni képes.

Mindezen előnyök daczára az Egyetértés előfizetési ára a legmérsékeltebb:

Egész évre	20 frt —
Fél évre	10 » —
Negyed évre	5 » —
Egy hóra	1 » 80

Előfizetések legczélszerübben postautalványon az Egyetértés kiadóhivatalához **Budapest, papnövelde-utcza 8.** intézendők.

Legjobb és leghirnevesebb pipere hölgypor: a
La VELOUTINE
Különleges Rizspor
BISMUTTAL VEGYITVE
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ,
PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvárusnál kapható:

Báró Kemény Zsigmond összes beszélyei.

Kiadja a Kisfaludy-Társaság.

Két kötet.

Ára füzve 3 frt, vászonba kötve 3 frt 60 kr.

Korunk fő nyavalyája az idegesség
és **vértelenség**, melyből számtalan más kór származik. Ez ellen pedig legbiztosabban hat a
VASAS CHINABOR
1 üveg 1 frt 20 kr., 5 üveg franco küldve 6 frt.
Ezen bor a saját magam által termelt ménesi Sherryvel van készitve és minden hasonnevü készitmények között a legtöbb chinaalját és vasat tartalmazza.
Rozsnyay Mátyás gyógyszer. művegyészeti laboratoriuma, **Aradon.**
Kapható Budapesten: **Török József** gyógyszerész urnál és minden magyarországi gyógyszertárban.

Schering-féle Condurango-bor
ujabb időben idült gyomorbajokban, **gyomorhurut** *(gyomorgőrcs)* esetében, mint enyhitő szer a legelterjedtebb alkalmazásra talál.
Schering-féle Pepsin-essentia
dr. Liebreich Oszkár tanár utasitása szerint. Emésztési zavarok, az emésztés renyhesége, zaha (gyomorégés), a gyomor elnyálkásodása, evés és irásbani mértéktelenség következményei stb., ezen kellemes izü essentia segélyével rövid idő alatt megszüntetnek.
Schering's Grüne Apotheke, Berlin N.
Baktérak Ausztria-Magyarország legtöbb gyógyszertárában és nagyobb droguista-üzletében. 6019

3 arany, 15 ezüst érem, 12 disz- és elismerő okmány.
Kwizda Ferencz János
Védjegy.
Kwizda-féle Korneuburgi marha-táppor.
osztrák-magyar cs. és kir. udv. szállító
román kir. udvari szállító
több mint 40 év óta a legtöbb istállóban használatban, **étvágy-hiánynál, rossz emésztésnél,** valamint **teheneknéla tej javitása s a tejelő-képesség fokozása** czéljából.
Egy dobozzal 70 kr., fél dobozzal 35 kr.
Tessék a fönnebbi védjegyre ügyelni, s a vételnél határozottan kifejezni: **Kwizda-féle Restitutionsfluid.**
Fő-letét: Kerületi gyógyszertár Korneuburgban.
Valódi minőségben gyógyszertárakban és droguistáknál kapható.

Köhögés, rekedtség és elnyálkásodás ellen legjobb hatásu szer a
RÉTHY-féle pemetefü-czukorka,
mely ezen bajokat gyorsan megszünteti. Kapható minden gyógyszertárban. Egy doboz ára 30 kr., 5 dobozzal 1 frt 50 krért bérmentve küld
Réthy Béla gyógyszerész
Békés-Csabán.
Főraktár TOROK JOZSEF gyógyszertára Budapest.

Hirdetések elfogadtatnak a kiadó-hivatalban, Budapesten, IV., egyetem-utcza 4. sz. a.

Schicht-féle szabadék. SZAPPAN
osztrák-magyar szabadék
törvényesen bejegyzett védjegy
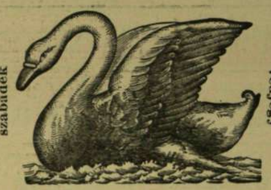
a legjobb, ruhamosásra s egyéb házi használatra; egyesiti a legnagyobb mosó erőt a legnagyobb enyhességgel; vakitó fehér, szagtalan fehérneműt állit elő: ajánlatos kivált a pamuknemüekre; kitünő mint kézi- és fürdő-szappan is, nagyok és kicsinyek számára.
Egy kisérletet senki sem fog sajnálni.
Oly vidékre, hol ez a szappan kereskedésekben még nem kapható, szállit az alábbi czég 1 postacsomagot 5 kilogr. össz-sulyban bérmentesen, utánvét mellett, 2 frt 40 kr.-ért.
SCHICHT GYÖRGY, Aussig a/Elbe,
szappan-, olaj- és gyertya-gyára.
A maga nemében legnagyobb gyár a kontinensen.

MATTONI-FÉLE GIESSHÜBLER
TERMÉSZETES SAVANYU-KUT

Az Egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár

Rendes közgyülését

folyó évi február hó 11-én d. u. 4 órakor

budai osztályában (II. ker., fő-utcza 2. sz. a. saját épületében) tartja, melyhez a t. cz. részvényesek az alapszabályok 12., 14. és 15. §-a értelmében tisztelettel meghivatnak.

TÁRGYSOROZAT:

Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentésének, valamint a mult évi zárszámadásoknak előterjesztése, a mérleg megállapitása, a nyereség felosztása iránti határozathozatal s az igazgatóság és a felügyelő-bizottság részére a felmentvény megszavazása.

☞ Azon t. cz. részvényesek, kik a közgyülésen résztvenni s szavazati jogukat személyesen vagy más meghatalmazott részvényes által gyakorolni óhajtják, sziveskedjenek az alapszabályok 18. és 20. §-ai értelmében legkésőbben 1895. évi deczember hó végéig saját nevükre irt részvényeiket legkésőbben 3 nappal a közgyülés előtt a takarékpénztár központi, vagy budai osztályában (V. ker., Dorottya-utcza 4. szám, vagy II. ker., fő-utcza 2. szám) letenni; ugyanott a megvizsgált 1895. évi zárszámadások és a felügyelő-bizottsági jelentés példányai az alapszabályok 147. §-a értelmében folyó évi február 3-tól kezdve átvehetők.

Budapesten, 1896. évi január hó 22-én.

Az Egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár igazgatósága.

(Utánnyomat nem dijaztatik.)

MEGHIVÓ

A Budapesti takarékpénztár és országos zálogkölcsön részvénytársaság

részvényeseinek

Budapesten, 1896. évi február hó 6-án (csütörtökön) d. u. 5 órakor a takarékpénztár helyiségében (VI., Andrássy-ut 5. I. em.) tartandó

harmadik rendes közgyülésére.

NAPIREND:

1. Az igazgatóság jelentése.
2. Zárszámadások előterjesztése a felügyelőbizottság jelentésével.
3. A mérleg megállapitása és a nyereség hováforditása iránti határozathozatal.
4. A felmentvény megadása iránti intézkedés az igazgatóság és felügyelő-bizottságra nézve.
5. Hat felügyelő-bizottsági és 13 választmányi tag megválasztása.
6. A felügyelő-bizottság tagjai dijazásának megállapitása.

Az igazgatóság.

Chicagoban kitüntetve a
Leichner-féle zsirpuder
és a
Leichner-féle hermelinpor.
A legjobb és egyetlen, ártalmatlan arczpor, nappali és esteli használatra, mely a mint ismeretes, a bőrt az aggkorig puhán és hajlékonyan megtartja, s annak gyöngéd, rózsás, fiatalosan üde szint ád. A beporozást nem lehet észre venni. Kapható a gyárban: **Berlin, Schützenstr. 31,** s más illatszerészetekben, zárt szelenczékben, melyeknek fenekén a czég és védjegy van benyomva. Mindig **Leichner zsirpuderje** kérendő.
Leichner L., a kir. szinházak szállitója.

BUDAPESTI CZÉGEK.

TALÁLMÁNYOK szabadalmazását eszközli mind, államban **Réthy János** nemzetközi mérnöki és szabadalmi irodája, Budapest, Erzsébet-körút 2. sz. (népszinház mellett. Legrégibb szabad. iroda. — Telefon.

LATZKOVITS A. BUDAPEST, IV. kerület, Váczi-utcza 22. szám. Cs. és kir. szabadalmazott fehérnemü-gyáros ajánlja uri divat- és fehérnemü-ujdonságait.

Rum, likörök készitéséhez való hires kivonatok **WATTERICH A.-nál** Dohány-utcza 5. kaphatók. Kezelési könyv ingyen.

27 éven át v. állami kórházi igazgató orvos gyógyit gyorsan, discretül és biztos sikerrel minden férfi és női bajt. Czim: Kardos **specialista,** Erzsébet-körut 34. I. em. 10 ajtó 12/b. Rendel: d. e 7—8, 11—2, d. u. 6—7-ig. Levélben is.

Jósika Miklós regényei. 89. 90. füzet. Uj olcsó kiadás. — **Regényes képletek.** Második kiadás. Ara a két füzetből álló kötetnek 1 forint.

CALDERONI ÉS TÁRSA látszerészek. Látszerek raktára váczi-utcza 30. szám. Tan- és műszerek és fényképészeti készülékek raktára. Kis hid-utcza 8. szám. BUDAPESTEN. Árjegyzék kivánatra bérmentve, ingyen.

Hirdetések felvétetnek a „Vasárnapi Ujság" kiadóhivatalában, Budapest, IV. ker. Egyetem-utcza 4. szám alatt.

CHINA SERRAVALLO

vassal, a bécsi s számos külföldi egyetem orvosi tekintélyei mint **dr. br. Krafft-Ebing, dr. Drasche, dr. Braun** udvari tanácsosok és tanárok stb. által melegen ajánlva. **Nélkülözhetlen gyenge testalkatuaknak és üdülőknek.** Étvágygerjesztő, idegerősitő és vérjavitó. Hét arany és ezüst érem. Több mint 300 orvosi ajánlat. Ezen kitünő erősitő szert **jó ize** folytán különösen gyermekek és nők igen szivesen veszik. **Egy félliteres üveg 1 frt 20 kr, egy literes üveg 2 frt 20 kr.** Minden gyógyszertárban kapható. **Serravallo-gyógyszertár Triest.** Magyarországi főraktár: Budapest, Király-utcza 12. Török József gyógyszertára.

Akacia arczcrême

pár heti alkalmazása egészen uj, finom és üde gyermekded arczbőrt idéz elő, eltávolit szeplőt, májfoltot és atkákat (mitesser). **Egy üveg ára 1 forint.** A Kriegner-féle **„Akacia szappan"** kellemes habzása rendkivül kedves illata és nagy tartósságánál fogva ma a legkedveltebb **pipere-szappan.** 1 darab ára 50 kr, 3 drb dobozban 1·40 kr. Kapható a legtöbb magyarországi gyógyszertárban. **Főraktár: Budapest, Kálvin-tér „KORONA" GYÓGYSZERTÁR.**

DECKERT és HOMOLKA elektrotechnikai intézete. *Gyár:* VI., Izabella-utcza 88. **BUDAPEST** V., Dorottya-utcza 8. sz. *Városi raktár:* A magyar állam és a m. kir. államvasutak szállitói. Gyártanak és szállitanak: **Sürgönyberendezéseket vasutak számára;** elvállalják azok javitását és szerkesztését. A minden államban szabadalmazott és általános használatnak örvendő **GRAPHIT-MIKROFON** feltalálói és kizárólagos gyártói. **Telefon-központok** szolgálattal vagy a nélkül irodák számára **telefon-berendezések asztak, hegyi pályák, bánya és kohómüvek, erdészetek** és **uradalmak** számára. **VILLÁMHÁRITÓK,** **villamos világitási** és **erőátviteli berendezések,** minden nemben, a legszolidabb kivitelben és legolcsóbban, szavatosság mellett elvállaltatnak. **Képes árjegyzék és költségtervezet ingyen és bérmentve.**

Uj fényképészeti műterem! Van szerencsém a mélyen tisztelt közönséget tisztelettel értesiteni, hogy **Budapest, IV., koronaherczeg-utcza 5. a Haris-bazár átellenében** a mai kor magaslatán álló, legtökéletesebb berendezésü **fényképészeti műtermet** nyitottam, hol a legujabb módszer szerinti eljárással tekintet nélkül az időjárásra, a legmagasabb igényeket kielégitő felvételeket pillanat alatt oly módon eszközök, hogy feszélyes beállitás nem szükséges, s a fényképezés mintegy társalgás közben történik. A **Mertens és Társa** valamint **Strelisky** műtermében mint művezető 10 éven át szerzett tapasztalataim és képességeim azon helyzetbe juttattak, hogy a modern eljárásu fényképezéseket a legjobban és legjutányosabban eszközölhetem. — Mély tisztelettel **MÁRTONFFY GYULA** fényképész.

Migraenin-Tabletták a legjobb szer bármiféle fejfájás ellen

Egy üveg ára 1 frt 20 kr. Főraktár: Török József gyógyszertára Budapest, király-utcza 12. sz. Azonkivül kapható minden gyógyszertárban és drogeriában.

Lesoványodásra s egyidejüleg az egészség erősitésére 2 hónapig veendő a dr. **Blyn** s dr. **Duchesne-Duparc** klin. tanár, becsületrend lovagja — megfigyelése után Boisson gyógysz. által készitett **„perzsa-pilula»,** vesiculosinevel előállitott növ. készitmény. Egy 3 frtos nemzetközi posta-utalvány küldésével bérm. szállit egy palaczkkal: **M. BOISSON, 100 rue Montmartre, Paris.**

MARGIT-CRÉME

hirneves, az elegáns hölgyek által használt arczcréme (nem zsiros kenőcs) rövid idő alatt ifjitja és szépiti az arczot, eltávolit az arczról mindennemü bőrtisztátlanságot. Egyedüli szer szeplő, májfoltok, pattanások, bőratka (mitesser) ellen. Bámulatos hatása abban rejlik, hogy a bőrre kenve az által röjtön fölvétetik és ez okozza azon csodás átalakulást, hogy szeplővel vagy májfoltokkal teljesen fedett arcz 3—4 nap alatt alabástrom fehérré lesz. Mivel nem zsiros — nappal is alkalmazható, — a crémevel bekent bőrön a hölgypor remekül tapad. Ára 50 kr. 1 frt. **Margit-szappan ára 35 kr. — Margit-hölgypor, fehér, rózsa és créme szinben ára 60 kr. — Margit-fogpép 50 kr.** **FÖLDES KELEMEN gyógyszertára,** Aradon, Deák Ferencz-utcza 11. sz. Főraktár **BUDAPESTEN, Török József,** Király-utcza.

II. MAGYAR OSZTÁLYSORSJÁTÉK

első huzás 1896 február 5—8-ig.

I. osztályu sorsjegyek.				Teljes sorsjegyek (mindhárom oszt. érvényes).			
1/20	1/10	1/2	1/1	1/20	1/10	1/2	1/1
1.—	2.—	10.—	20.— frt.	3.—	6.—	30.—	60.— frt.

Sorsjegyeket elárusit:

HEINTZE KÁROLY, Budapest,

Szervita-tér 3. szám.

Franklin-Társulat nyomdája. (Budapest, IV., Egyetem-utcza 4. szám.)

6. SZÁM. 1896. BUDAPEST, FEBRUÁR 9. 43. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSAGOK együtt { egész évre 12 frt, félévre — 6 . | Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG { egész évre 8 frt, félévre — 4 . | Csupán a POLITIKAI UJDONSAGOK { egész évre 5.—, félévre — 2.50 | Külföldi előfizetésekhez a postallag meghatározott viteldij is csatolandó.

BORIS BOLGÁR TRÓNÖRÖKÖS MÁSODIK KERESZTELŐJE.

Annak idején határtalan örömben úszott egész Bulgária, hogy Battenberg Sándor herczeg személyében saját külön fejedelmet kapott; de még nagyobb örvendezés fogta el, mikor második fejedelmének, Koburg Ferdinándnak a felesége fiú elsőszülöttel ajándékozta meg férjét és új hazáját, fiú gyermekkel, a kinek már puszta világrajövetele kezességül igérkezett úgy a fejedelmi család, mint Bulgária jövőjének biztosságára nézve.

A fejedelmi gyermek *Boris* bolgár nevet és *tirnovai* herczeg czimet kapott, s mint új keresztény, szülőinek r. kath. egyházába iktattatott be a keresztség által. S ezen egyelőre senki sem ütközött meg, annyival kevésbbé, mivel már Sztambulov előrelátólag fölfüggesztette a bolgár alkotmánynak azt a szakaszát, mely azt kivánja, hogy Bulgária fejedelme egy vallású legyen a bolgár nemzettel.

Mikor azonban Sztambulov bukása, s még inkább szerencsétlen halála az Oroszországhoz szitó elemeket fölszabadította: csakhamar egyre hangosabban kezdték emlegetni, majd pedig követelni, hogy a trónörökös térjen át a bolgár keleti egyházba. Mert kétségtelennek látszik, hogy a trónörökös vallásváltoztatása az Oroszországhoz való közeledéssel van szoros kapcsolatban. Ferdinánd fejedelem ugyan így sem remélheti, hogy a hivatalos Oroszország lemond eddigi követeléseiről s elismeri őt törvényes fejedelemnek; de az nyilvánvaló, hogy II. Miklós czár több előzékenységre kész, mint atyja, III. Sándor, mert II. Miklós ime már arra is hajlandó, hogy Boris trónörökös második megkeresztelésénél a keresztapai tisztet elfogadja s a keresztelés szertartásához hivatalos képviselőt küldjön.

Mindössze ennyi az, a mit Ferdinánd saját személyére és családjára nézve el tud érni azzal, hogy fiának vallásváltoztatásába beleegyezik. Pedig bizony nem kis nehézségeket kell legyőznie; mert első sorban neje, a római kath. egyházhoz rendkivül ragaszkodó fejedelemné, valamint a legközelebbről érdekelt Koburg és parmai herczegi családok ellenzése, más részről pedig magának a pápának tiltakozása állott vele szemben. S mindezekhez járult még az is, hogy Ferdinánd azzal a határozott igérettel kötött házasságot a parmai herczegnővel, hogy leendő gyermekeiket a r. kath. egyház tanai és hitelvei szerint fogják nevelni és neveltetni.

Igy állván a dolgok, nem csuda, hogy az átterés ügye oly sokáig húzódott és olyan bozóvá tette a fejedelmet. A bolgár nép közérzülete azonban hatalmasabb volt minden más nehézségnél s végre annyira a fejére nőtt Ferdinándnak, hogy utóljára nem maradt rá nézve más választás, mint vagy teljesiteni a bolgár nemzet követelését, vagy lemondani fejedelmi méltóságáról.

Tekintve már, hogy Bulgária függetlensége s békés élete és fejlődése valóságos európai érdek: el kell ismerni, hogy a szorongatott fejedelem a két kényszerüség közül a jobbikat választotta, midőn arra a valóban «nagy áldozatra» szánta el magát, hogy fiát a keleti egyháznak engedi át. Ez elhatározását nyilvános kiáltványban tudatta a bolgár néppel és nemzetgyüléssel, mely a bolgár külügyminiszter körlevele szerint általános nagy lelkesedéssel fogadta a rá nézve kiválóan örvendetes hirt.

A keresztelés napjául február 14-ike van kitüzve, mikor a konstantinápolyi exarcha, a balkánfélszigeti keleti egyházak feje, személyesen megy Szófiába, hol a bolgár főpapság teljes számának, a kormánynak és az ország községei küldöttségeinek jelenlétében fog megtörténni

BORIS BOLGÁR TRÓNÖRÖKÖS. — LÁSZLÓ FÜLÖP FESTMÉNYE.